

TOMIS

Revista Episcopiei de Constanța

Apare cu binecuvântarea Prea Sfințitului

EPISCOP LOCOTENENT EUGENIU

Decembrie

1943

Anul XX

D. 25863/863

Nr. 12

Se recomandă pentru bibliotecile personale și cele parohiale, următoarele cărți :

1. „Viața și operele Sf. Apostol Pavel“, trad. după F. V. Farrar, de Nicodim Patriarhul României. Partea II-a Edit. și Tip. Sf. Mănăstirii Neamțu, 1943 Pag. 510, lei 450.
2. „Viața lui Iisus“, de Emanuel Căpceanu, Buc. 1943, Pag. 389 lei 500.
3. „Lumina lumii“, de General Dr. C. Fîru. Buc. 1943. Tip. „Fântâna Darurilor. Pag. 231, lei 250.
4. „Coborîri în adânc“ de Ec. Gh. V. Butnariu. 1943 Buc. Tip. Cărilor Bisericești, Pag. 318, lei 350.
5. „Mierea și foloasele ei ca hrană și medicament în gospodărie“, de Pr. Gh. N. Dumitrescu - Bistrița. Buc. Tip. Cărilor Bis. 1943, pag. 64.

Rectificări

În numărul 10—11, al Revistei „TOMIS“, la pag. 6 rîndul 1 de sus, s'a strecurat la corectură greșala, că în loc de „**să ne repetăm**“, s'a scris „să nu repetăm“, și la rîndul 18, aceeași pagină, în loc de „**Încă**“, s'a scris „lucă“, facem cuvenita rectificare.

SPRE ȘTIINȚĂ

Schimbul de reviste, trimeri de articole, abonamente și orice fel de corespondență, se va adresa Revistei „Tomis“, la Sfânta Episcopie Constanța. Nu se restituie articolele nepublicate; iar cele aprobate de comitet se vor publica în ordinea sosirii la redacție în numerele viitoare.

ABONAMENTUL :

1 an pentru preoți	300 lei
1 an „ parohii	600 lei
1 an „ cîntăreși	250 lei

Anul XX Decembrie 1943 No. 12

T O M I S

Revista Episcopiei de Constanța
Apare cu binecuvântarea Prea Sfințitului
EPISCOP LOCOTENENT EUGENIU

E U G E N I U

Din mila lui Dumnezeu Locotenent de Episcop al Eparhiei Constanța, har și milă dela Dumnezeu, iar dela noi arhieresti binecuvântări.

*În pragul noului an 1944, care ne găsește în-
cleștați în acelaș război sfânt pentru apărarea ho-
tarelor și biruinței crucii, care ne-a încreștit frunțile
tuturora întregul an 1943, mulțumesc din toată
inima întregului cler și popor al Eparhiei Tomisu-
lui pentru ascultarea, credința, curajul și râvna cu
care s'au străduit să lucreze în armonie pentru bi-
nele Bisertcii și propășirea neamului.*

*Odată cu urarea creștinească: „Sărbători feri-
cite și la mulți ani“, fac apel din nou, ca și anul
necunoscut 1944, ce se apropie, să ne găsească pe
toți în aceeași armonie de gândire și simțire, ală-
turi de Majestatea Sa Regele nostru Mihai I și de
Mareșalul Conducător Ion Antonescu.*

*Dumnezeu să ne lumineze mintea și cu ace-
iaș credință și nădejde nestrămutată în biruința fi-
nală a dreptății neamului nostru, să ne jertfim ființa
și avutul fără precupețire, oricând și oricât ne vor
cere interesele Patriei, rugându-ne cu toții, dela mic
și până la mare, ca în curând să ne vedem adu-
nați la marea bucurie a păcii, în hotarele sfintele
sate de strămoșii noștri.*

*Al vostru de bine voitor și rugător către
Domnul,*

EUGENIU

Locotenent de Episcop
al Constanței.

Cuvânt la Nașterea Domnului

de Sf. Ioan Hrisostom

în românește
de Pr. Dr. D. Fecioru

Taina străină și minunată văd ; cântecele păstorilor răsună de jur împrejurul urechilor mele ; nu cântă cu fluierul o cântare lipsită de sens, ci cântare cerească ei cântă. Ingerii cântă, Arhanghelii melodiază, Heruvimii înalță imne, Serafimii doxologesc. Toți prăznulesc văzând pe Dumnezeu pe pământ și pe om în ceruri, pe cel de sus jos din pricina tainei întrupării și pe cel de jos sus din pricina iubirii de oameni.

Astăzi Vithleemul a imitat cerul ; în locul stelelor primește pe ingeri cântând, iar în locul soarelui face loc, în mod necircumscris, Soarelui dreptății. Nu cerceta cum se petrece acest lucru, căci undă vrea Dumnezeu, rânduiala firii este învinsă. A voit, a putut ; s'a pogorît, a mântuit. Toate lucrează împreună cu Dumnezeu. Astăzi cel ce se naște și cel ce este se face ceea ce nu era. Fiind Dumnezeu se face om, fără să înceteze de a fi Dumnezeu. Nu s'a făcut om prin o îndepărtare de Dumnezeire și iarăși nici nu s'a făcut din om Dumnezeu pe calea unei perfecțiuni progresive, ci fiind Cuvânt s'a făcut trup, rămânându-i neschimbată firea Lui, din pricina imposibilității ei. Când s'a născut, iudeii tăgăduiau nașterea sa străină, fariseii interpretau fals cărțile dumnezeiești, iar cărturarii grăiau cele protivnice legii. Irod nu căuta pe cel născut ca să-l cinstască, ci ca să-l piardă. Astăzi însă am văzut că toate s'a întâmplat împotriva. «Nu s'a ascuns, după cum zice Psalmistul, dela copiii lor în altă generație». Căci au venit împărași, cari s'au minunat de împăratul ceresc, cum a putut veni pe pământ fără răză albă ingeri, fără arhanghelii, fără tronuri, fără domnii, fără puteri, fără stăpâniri, ci a venit mergând pe o cale străină și necălsată de nimeni, a ieșit dintr'un pântec nepângărit, și cu

toate acestea nici n'a lăsat pe îngerî lipsiţi de conduce-rea lui şi nici n'a ieşit din Dumnezeuirea proprie prin întruparea sa. Împăraţii au venit ca să se închine Împăratului ceresc al slavei ; soldaţii ca să slujească generalismului puterii ; femeile, ca să vadă pe cel născut din femeie, spre a schimba în bucurie durerile femeii ; fecioarele, ca să vadă pe Copilul Fecioarei, minunându-se că Feciorul laptelui şi al sânilor, cel care face să se deschidă spontan izvoarele sânilor, a primit hrară de copil dela mamă fecioară ; prunci, ca să vadă pe cel care s'a făcut prunc, spre a culege laudă din gura pruncilor, a celor ce sug ; copii, ca să vadă pe copilul, care a dat naştere la mucenici din pricina nebuniei lui Irod ; bărbaţi, ca să vadă pe cel care s'a făcut om şi care a vindecat răutăţile robilor ; păstori, ca să vadă pe păstorul cel bun, care şi-a pus sufletul pentru oi ; preoţi, ca să vadă pe cel făcut arhieru după rânduiala lui Melchisedec ; robii, ca să vadă pe cel care a luat chip de rob, spre a cinsti robia noastră cu libertatea ; pescarii, ca să vadă pe cel care a făcut din pescari vânător de oameni ; vameşi, ca să vadă pe cel care a arătat pe evanghelist dintre vameşi ; femeile păcătoase, ca să vadă pe cel care a întins picioarele sale spre a fi spălate cu lacrimi de femele păcătoase. Şi ca să spun pe scurt, au venit toţi păcătoşi, ca să vadă pe micul lui Dumnezeu, care ridică păcatul lumii ; magii aducând daruri, păstori binecuvântând, vameşi evanghelizând, femeile păcătoase mir purtând, samariteanca însetând de izorul vieţii, hananieanca având credinţă reîndoinică.

Aşa dar când toţi aceştia s-ală de bucurie, vreau să salt şi eu, vreau să dănuiesc, vreau să prăznuiesc ; dar nu dănuiesc lovind coardele chitarei, nici nu suflu din flaut şi nici nu aprind torţe, ci în locul instrumentelor muzicale port scutecele lui Hristos. Acestea-mi sunt speranţa, acestea-mi sânt viaţa, acestea-mi sânt mântuirea, acestea-mi sânt fluerul, acestea-mi sânt chitara. Pentru aceasta şi vin, purtându-le, pentru ca prin puterea lor să iau tăria cuvintelor spre a spune cu îngerii : Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, iar cu păstori : şi pe pământ pace între oameni bună vo-

ire. Astăzi cel născut din Tatăl, într'un chip cu nepu-
tință de rostit prin cuvinte se naște, pentru mine, din
Fecioara, într'un chip inexplicabil. Atunci s'a născut,
potrivit firii, din Tatăl înainte de veci, cum știe cel
care l-a născut; iar astăzi, iarăși, s'a născut, contra firii,
cum știe harul Duhului Sfânt. Nașterea lui cea de sus
este adevărată, iar nașterea cea de jos nemîcinoasă. Cu
adevărat s'a născut Dumnezeu din Dumnezeu, și cu ade-
vărat același s'a născut om din Fecioară. Sus singurul
unul născut din unul singur, jos, același, singurul unul
născut din singura Fecioară. După cum cu privire la
nașterea de sus este necucernic să presupui mamă, tot
astfel este hulitor să presupui tată cu privire la naște-
rea de jos. Tatăl a născut nemînal, iar Fecioara a
născut fără de stricăciune; căci nici Dumnezeu, când a
născut, n'a născut semînal, deoarece a născut într'un
chip propriu lui Dumnezeu, nici Fecioara, când a născut,
n'a suferit stricăciune, deoarece a născut dela Duhul
Sfânt. Pentru aceasta nici nașterea cea de sus nu se
poate interpreta, nici nașterea cea din vremurile din
urmă nu îngăduie să fie iscodită. Că fecioara a născut,
astăzi știu; că Dumnezeu, a născut în afară de timp,
cred; dar felul nașterii am învățat să-l cîntesc în tăcere
și n'am primit îngăduința să-l iscodesc prin cuvinte. Cu
privire la Dumnezeu nu trebuie să dăm atenție la firea
lucrurilor, ci să cedăm în puterea celui care le săvâr-
șește. Este o lege a firii ca femeia să nască când este
unită prin căsătorie. Dar când fecioara, care nu cunoaște
căsătoriei, naște și iarăși se arată Fecioară, atunci lucru
este mai presus de fire. Să se iscodească așa dar ceea
ce este potrivit firii; dar ceea ce este mai presus de fire
să cîntească în tăcere, nu ca ceva ce trebuie evitat, ci
ca ceva inexplicabil și vrednic de a fi cîntat în tăcere.

Ce să spun sau ce să grăesc? Văd pe acela care
a născut, dar nu văd odată cu aceasta felul nașterii.
Acolo unde Dumnezeu vrea este învînsă firea, este
învinga și hotarul orînduirii. Nu s'a făcut un lucru po-
trivît firii, ci o minune mai presus de fire. Natura, și-a
suspendat legile sale și a îndeplinit voința Stăpînului.

O har cu neputință rostit prin cuvinte ! Cel unul născut înainte de veci, cel neatins, cel simplu, cel necorporal, a intrat în corpul meu cel stricăcios și văzut. Pentru ce ? Pentru ca fiind văzut să învețe, iar prin învățătura lui să conducă spre cele ce nu se văd. În adevăr, pentru că oamenii dau mai multă crezare ochiului decât auzului și pun la îndolală ceea ce nu văd, pentru aceea a îngăduit ca prin întrupare să ofere și ochilor vederea lor, spre a risipi îndolale.

Dar ce să spun, sau ce să grăiesc ? Minunea mă înspăimântă. Cel bătrân în zile s'a făcut copil ; cel care stă pe scaun înalt și prea slăvit este așezat în ieale ; cel nepipăit, cel simplu, cel necompus și cel necorporal este cuprins de mână omenești ; cel care a rupt legăturile păcatului se înfașă în scutece, pentru că vrea a-aceasta. Căci vrea să prefacă necinstea în cinste, să îmbrace ceea ce este neslăvit cu slavă, să arate chip de vicleșug virtuoasă ceea ce era de regulă supus insultei. Pentru aceea în corpul meu, ca eu să fac loc Cuvântului lui ; și luând corpul meu, îmi dă Duhul lui ; ca dând și luând, să-mi aducă visteria vieții. În trupul meu ca să mă sfințească ; îmi dă Duhul lui ca să mă mântuie.

Dar ce să spun sau ce vorbesc ? «Iată Fecioara va avea în pântece» ! S'au spus cuvintele printre iudei, dar se crede de noi. Cuvintele sânt ale sinagogii, dar averea este a Bisericii. Sinagoga a găsit tablele legii, dar Biserica a descoperit mărgăritarul. Aceea a vopsit lăna, iar aceasta a înbrăcat purpura. L-a născut o iudeică, dar l-a primit întreaga lume. Sinagoga l-a hrănit și l-a alăptat, dar Biserica l-a stăpânit și i-a cules roadele. La aceea mlădița vieții, iar la mine strugurele adevărului. Aceea a cules strugurele, iar neamurile beau băutura cea mistică. Aceea a semănat în Iudeea grăuntele de grâu, iar neamurile cu coasa credinței au cules spicul. Neamurile au tăiat într'un chip cucernic trandafirul, iar iudeilor le-ă rămas spinul necredinței. Păsărica a zburat, iar cei nebuni stau lângă cuib. Iudeii interpretează foile cărții, iar neamurile culeg rodul Duhului.

Veniți dar să sărbătorim, veniți să prăznuim ! Aștăzi, a fost dezlegată legătura cea veche, diavolul a fost

făcut de rușine, demonii au fugit, moartea a fost distrusă, răul s'a deschis, blestemul a dispărut, păcatul a fost alungat, înșelăciunea s'a îndreptat, adevărul s'a reîntors, iar cuvântul evlaviei s'a răspândit și a alergat pretutindeni. Văzutura cea de sus a fost sădită pe pământ, îngerii au tovărășie cu oamenii, iar oamenii stau fără teamă de vorbă cu îngerii. Pentru ce? Pentru că Dumnezeu a venit pe pământ și omul s'a suit în ceruri. Toate s'au amestecat. A venit pe pământ întreg, fiind în ceruri; întreg fiind în cer, întreg este pe pământ. Fiind Dumnezeu s'a făcut om, fără să înceteze de a fi Dumnezeu. Cuvântul cel imposibil s'a făcut trup și s'a făcut trup ca să locuiască în noi. Nu s'a făcut Dumnezeu, ci era Dumnezeu. Pentru aceasta s'a făcut trup, ca să-l primească ieslea pe cel pe care nu-l cuprindea cerul. Pentru aceasta a fost pus în iesle, pentru ca cel ce hrănește universul, să primească hrană de copil dela mîncă fecioară. Pentru aceasta Tatăl veacurilor viitoare este cuprins de brațe feciorelnice ca prunc de față, ca să poată și magii să se apropie de el.

Dar ce voi spune sau ce voi grăi? Văd pe tâmplar, ieslea, pruncul, scutecele, nașterea Fecioarei lipsită de cele necesare, toate încărcate de lipsă, pline de sărăcie. Ai văzut bogăție în mare sărăcie? Că fiind bogat a sărăcit pentru noi? Că n'a avut nici pat, nici saltea, că a fost aruncat într-o iesle goală? O, sărăcie izvor de bogăție! O, bogăție nemăsurată, care porți pompa sărăciei! Să culcat în iesle și sjudite lumea întreagă; este înfășat în scutece și rupe legăturile păcatului; înă n'a scos nici un cuvânt articulat și a învățat pe magi și i-a convertit.

Ce să spun sau ce să grăiesc? Iată pruncul se înfășă în scutece și se culcă în iesle; iar de față este și Maria, care este și fecioară și mamă; de față era și Iosif, care se numea tată. Acela se numește bărbat, aceea se numește femeie; numele sînt legitime, dar sînt lipsite de orice realitate. Aceste numiri să le înțelegi până la cuvînte, dar nu până la lucruri. Iosif s'a logodit numai cu ea, dar Duhul Sfînt a umbrît-o. Pentru aceea Iosif, fiind nedumerit, nu știa ce să zică de copil.

Nu îndrăzneă să spună că este din curvie, nu putea să arunce cuvânt hulitor contra Fecioarei și nici nu sutea să-l numească copil al său, căci nu știa bine în ce chip sau de cine a fost făcut pruncul. De aceea, fiind nedumerit de acest fapt, i s'a dat lui răspuns din cer, prin vocea îngerului: „Nu te teme, Iosife, căci cel născut din ea este dela Duhul Sfânt“. Duhul Sfânt a umbrît-o pe Fecioară. Dar pentru care pricină se naște din Fecioară și păstrează nevătămată fecioria? Pentru motivul că altădată diavolul a înșelat pe Eva, fiind fecioară, pentru aceea Gavril a binevestit pe Maria, fecioară fiind. Eva, fiind înșelată, a născut cuvânt pricinuitor de moarte: Maria însă, fiind binevestită, a născut pe Cuvântul în trup, pricinuitor nouă de viață veșnică. Cuvântul Evei a arătat pomul, prin care a fost dat afară din paradis. Iar cuvântul cel din Fecioară a arătat crucea prin care l-a băgat în paradis pe tâlhar. Pentru că nici Elfini, nici ludeii nici eriticii nu credeau că Dumnezeu a născut în chip neseminal și imposibil, pentru aceasta astăzi născându-se dintr'un corp pasibil, corpul pasibil, a păstrat firea impasibilă ca să arate că după cum fiind născut din Fecioară nu s'a distrus fecioria, tot astfel și Dumnezeu, rămânând neîmpuținată și neschimbată ființa dumnezeirii, ca Dumnezeu a născut în chip dumnezeesc pe Dumnezeu. Și pentru ca oamenii, părăsind pe Dumnezeu, a sculptat idoli în chip de om, pe care îi și adora spre insulta Creatorului, pentru aceasta astăzi Cuvântul lui Dumnezeu, Dumnezeu fiind, s'a arătat în chipul omului ca să distrugă și mîncîuna și să-i aducă într'un chip ascuns spre adorarea lui. Acestui Hristos așa dar, care a săvârșit trecere prin cele fără de trecere, să-i înălțăm slavă împreună cu Tatăl și cu Sf. Duh, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

I E S L E A ¹⁾

de Al. Lascarov-Moldovanu

Intanerecul păcafului se întinsese pes'e întreg cuprinsul lumii. Căderea celor dintâi oameni fusese hotărâtoare pentru cei care, ca fluviul pornit dintr'un simplu izvor, alcătuisu cohortele omenești ale vremurilor. Deasupra existenții lor, o veșnică umbră rea — umbra din valea morții — stătea nedeslăpită, ca un blestem ce nu putea fi șters prin nimic omenesc. Zadarnic se sbuciumau filosofii și gânditorii, — inutile erau toate punerile înainte a tuturor omeneștilor idealuri, — iar armatele și năvile se frământau nefolositoare pe un pământ trudit de zădărnicia tuturor zădărniciilor...

Orizontul veșniciei fusese răpit geniului uman de puterea meșteră a păcatului. Ori unde s'ar fi întors privirea setoasă a sufletului omenesc și ar fi cerut ostoirea cea mai din urmă, nicăeri nu găsea decât paragîni și pustietăți. „Asemănarea cu Dumnezeu“ fusese smulsă umanității — și nici un om de pe pământ, din orice veac ar fi fost, nu putea să redea această asemănare părăduită de rugina devorătoare a păcatului.

Pentru aceasta trebuia o intervenție tot a lui Dumnezeu, El singur putea reface ireparabilul, — putea readuce strălucirea și regalitatea sufletului omenesc.

Și chiar din clipa căderii, El, bun și înțelept, cum nu se poate cuprinde cugetul și sufletul nostru, a hotărît clipa răscumărării.

Avea să lase pe oameni să se mortifice în sbuciumul căutării, să se sature de ei înșiși, să urască păcatul, să cheme altceva peste ființa lor de duh, — și atunci avea să le readucă în zarea lor pe Acela care putea să restatornicească împărăția lui Dumnezeu pe pământ.

Dealungul mileniilor anterioare marelui fapt, Dumnezeu îngăduise unor oameni aleși să arate în psalmi și cântece duhovnicești, cine va fi Trimisul — care va fi viața Lui — și care rostul Lui unic și definitiv.

Au fost profeții, care au arătat, la distanțe de sute de ani unul de altul, aceiași, minunată întrupare.

Trebuia un Dumnezeu întrupat pentru mântuirea noastră.

1. Din Z. Veghea.

Și El a venit, când au trebuit să se împlinească vremurile, adică atunci când ciclul mântuirii noastre își trase curba urcătoare.

În Bethleemul — „Casa Pâinii“ — cel arătat de degetul profetic, în cetatea lui David, într-o noapte instelată, neștiut și umil, s'a ivit din Pururea Curată fecioară, Acela care, unic în ființa și existența Lui, avea să fie și unica putință de mântuire a omenirii infometate de El.

Admirabilul plan dumnezeesc prevedea o naștere umilă — și, ieslea lu aleasă să fie locul unde isvora o omenire nouă.

Clipa și locul acela erau, în timp și în spațiu, granițele care despărțeau, în fapt și simbolic, cele două lumi. Cei de dinainte de Hristos — Unsul lui Dumnezeu — și cei de după el, cei cu El — și cei fără El.

Barierile de foc erau trasate pentru toți și pentru toate veacurile, până la golirea lor în Veșnicie.

Împăraul lumii venea umil, pentru a da lumii pilda cea mare: „Numai dacă vă veți vedea micimea și păcătoșenia, numai așa veți intra pe calea mântuirii“ — așa ne vorbește Ieslea minunată.

S'ar fi putut naște Mântuitorul lumii în alt loc decât în unul umil? Suflul și mintea noastră refuză să accepte alt loc. De-ar fi fost altfel, nu mai era cu puțință mântuirea, iar Dumnezeu nu poate greși în planul Său.

Un Isus născut în palat bogat, înconjurat de slavă omenească ar fi fost — dacă lucrul ar fi măcar posibil de cugetat — un Isus omenesc, un neputincios, lovit din prima clipă de o infirmitate iremediabilă.

N'ar mai fi fost mântuire...

Mântuirea vine prin umilința Ieslei, numai prin ea.

Iată că ea se apropie și'n anul acesta de noi. Încărcată de aceeași dumnezeiască lumină, împodobită cu toate nădejtile cele bune ale lui Dumnezeu, Ieslea ne așteaptă cu dulceața mângâierii ei.

Ca și magii de odinioară, putem să aducem la picioarele Celui născut în ea, smirna căinței noastre, — tămâia jertfei noastre, — aurul dragostei noastre...

Lumina lină și veșnică stă deasupra sufletelor noastre, — lumină neînsefată și mântuitoare putem primi în suflete.

Acum, clipa împăcării între oameni a venit, zicând și noi ca pășorii din preajma Bethleemului:

„Slavă întru cei de Sus, și pace pe pământ, între oameni bună învoire“.

Hristos se naște, măriți-L....

de Pr. Ec. Mihail Buric

Din Cerul Slavei, al Fericirii veșnice, al Păcii neturburate și al Ordinei desăvârșite, prin mijlocirea Fecioarei celei neprihănite și a Duhului Sfânt, care dela Tatăl purcede, apare, în cântece de îngeri, de păstori și magi, în preajma Bethleemului proorocit, într-o iesle sărăcăcioasă și înfășat în scutecele smerniei, «Ce-l unul născut, care din Tatăl s'a născut, mai 'nainte de toți veci»; Iisus Hristos, Domnul nostru.

Da! Hristos se naște, măriți-L.

«Tatăl a binevoiti, Cuvântul trup s'a făcut, Fecioara a născut pe Dumnezeu întrupat. Steaua vestește, îngerii cântă, magii se închină, păstorii se minunează și făptura se bucură», cântă Sfânta noastră Biserică. (Minei Dec. Ed. III-a pag. 422).

Intr'adevăr, dela un cap la altul, lumea creștină, îmbrăcând haina de sărbătoare și înăbușind în sine, pentru o clipă măcar, patimi și violențe sângeroase, își sărbătorește ziua eliberării sale din robia păcatului și a diavolului, Ziua Nașterii Domnu'ui Nostru Iisus Hristos, Crăciunul renașterii sale spirituale.

Zi de reculegere și meditare creștină, zi de pace și bună învoire între oameni, zi de edificare și spiritualizare a unei vieți împotmolită, astăzi, în mocirla desmățului moral și al ambițiilor deșarte.

Pentru a 1943 oară, Hristos Domnul — simbolic — se naște în năzuințele de mai bine ale omenirii creștine, în aspirațiile și idealurile sale de superioară viață spirituală — morală, care încă, după scurgerea atâtor veacuri, n'a reușit și nu va reuși, fără Hristos și morala Sa, trăită integral, să inaugureze ziua renașterii sale spirituale, ziua eliberării sale de sub imperiul celor mai josnice afecte, ziua împăcării sale cu Dumnezeu, cu Omul, cu sine.

Și această omenire creștină, sub raport istoric numai, străină de morala, pacea și dragostea religiei

creștine, în dezordine morală și totală ignoranță a «Principiului» organizator de sublimă viață; Iisus Hristos Domnul, este totuși invitată — astăzi — să mărească Nașterea pe pământ a Fiului Lui Dumnezeu.

Proorocia Lui Isaia: „Veți auzi cu urechile voastre și nu veți înțelege; veți privi cu ochii voștri și nu veți vedea „(Matei 13-14) pare a se împlini în vremurile noastre.

„Căci inima acestui popor s'a împetrit; a ajuns tari de urechi și au închis ochii, ca nu cumva să vadă cu ochii, să audă cu urechile, să înțeleagă cu inima, să se întoarcă la Dumnezeu și să-i vindec“.

Timpurile suprapuse, coincid.

Ce păcat greu! Câtă rălăcire deșartă!

Pedeasupra veacurilor, Iisus Hristos ne apostrofează: „Fățarnicilor, bine a proorocit Isaia despre voi, când a zis: „Norodul acesta se apropie de mine cu gura și mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de mine“. (Matei 15—7).

Ciudată și cutremurătoare realitate.

Hristos se Naște, măriți-L, sună ca o aspră mustrare pentru viața de până aci și ca un îndemn imperativ de redresare morală a acesteia, pe viitor.

Morală, cât mai multă morală, în viața individuală ca și în cea colectivă.

Fie deci, ca această veste de profundă bucurie creștină, străbătând întunericul sufletesc al acestei omeniri — zice-se creștină, — în descompunere și dezorientare spirituală, să ne trezească, cel puțin acum, în clipe de cumpănă și grea încercare istorică, din somnolența religioasă în care ne găsim, să ne desmeticească și sustragă dela actele amurale în care ne complacem, până la totală inconștiență, să ne imprime în suflet și în minte dorința creștinească de pace și bună învoire între oameni, de drept și dreptate, de adevăr și morală creștină.

Hristos din Cer, întâmpinați-L, curățindu-ne sgura păcatelor și înlăturând neorânduile purtării noastre criminale, să ne grăbim a-l ieși întru întâmpinare cu candela sufletului și a minții luminate de lumina

lui Hristos, care purifică și întărește, înalță și edifică, mărește și desăvârșește popoarele, căci „tot darul desăvârșit și toată darea cea bună, de sus este, pogorând dela Părintele luminelor“, al cerului și al pământului.

Pacea, îmbrăcată în purpură de veac nou, veac creștin, prin noi, să întâmpine pe Hristos pe pământ.

Da! Hristos pe pământ, înălțați-vă.

Făcându-se asemenea nouă, fără păcat însă, vine să cerceteze și să mângâie neputințele noastre, să spele și să lege ranele noastre duhovnicești, să semene pace și bună învoire între oameni, să ne deschidă porțile cerului, spre fericirea și mărirea cea veșnică și, în sfârșit, să ne împace din nou cu Dumnezeu.

Convinși de aceste nedesmințite adevăruri, pedepșiți și conștienți, pe de altă parte, de gravitatea vieții noastre dezordonate, dorind totuși să întâmpinăm pe Hristos în noaptea sfântă a Nașterii Sale, „să ne desbrăcăm de faptele întunericii și să ne îmbrăcăm cu armele luminii; să trăim frumos, ca în timpul zilei, nu în chefuri și în beții, nu în desfrânări și în fapte de rușine, nu în ceruturi și în pismă“. (Roman 13/13).

„Să nu umblăm după slavă deșartă, întărind-ne unul pe altul și pismuindu-ne unul pe altul“. (Gal 5/26). Ci, amintindu-ne, în ziua Nașterii Lui Hristos, că suntem fii acelui Părinte din Cer, să ne ridicăm, la oaltă, mai presus de deșertăciunile vieții, să ne depășim pe noi înșine și, unii pe alții îmbrățișându-ne și iubindu-ne, *toată viața noastră Lui Hristos Dumnezeu s'o dăm.*

Este cel mai frumos omagiu pe care-L putem aduce Nașterii Domnului Nostru Iisus Hristos, întâmpinându-L — sufletește — la ieslea Staulului din Bethleem.

Hristos pe pământ, înălțați-vă, mai integral și mai categoric, această veste și îndemn totodată al Bisericii noastre, nu se pot simți și trăi — în spirit cu totul creștin, — decât, închinându-ne viața noastră lu-

crurilor înalte, *«ca un miros de bună miriasmă duhovnicească și ca o jertfă bine primită și plăcută Lui Dumnezeu»*. (Filipeni 4/18)

Sfântul Apostol Iacob, în vederea aceluiaș scop de demnă întâmpinare a Lui Hristos pe pământ, ne sfătuiește: „Curățați-vă mâinele, păcătoșilor; curățați-vă inima, oameni cu inima împărțită! Simpțiți-vă ticăloșia; tânguiți-vă și plângeți! Râsul vostru să se prefacă în tânguire și bucuria voastră în întristare. Smeriți-vă înaintea Domnului și El vă va înălța. *„Apropiati-vă de Dumnezeu și El se va apropia de voi”*.” (4/8/10).

Ce cuvinte sublimе!

Ce cutremurătoare adevăruri se desprind din ele!

În această diversitate de fapte, unele mai degradante decât altele, în pustiul vieții acestia, în haosul și dezorientarea ei totală, Biserica Dumnezeului celui viu, stâlpul și temelie adevărului, (I Tim. 4/15), pârgă de rezistență și afirmare a neamului și călăuză Lui pe calea propășirii morale religioase, spiritual naționale, astăzi, ca și în trecut, veghind asupra destinului nostru și arătându-ne *„calea, adevărul și viața”*. (Ioan 14/6) către limanul mântuirii, furată de bucuria Nașterii Lui Hristos, alături de toată suflarea creștină, ne invită totuși: **„Cântați Domnului tot pământul și cu veselie, lăudați-L noroadelor, că s'a proslăvit”**.

Prin Nașterea Lui Hristos, deslegați fiind de lanțurile robiei diavolești, trecând din moarte la viață și de pe pământ la Cer prin credința în Iisus Hristos și pregătiți—în parte—prin post, înfrânare și rugăciune, pentru *«Marele praznic al Nașterii Fiului Lui Dumnezeu»*, unindu-ne glasul cu al Sfintei noastre Biserici, întru Hristos Iisus, *Domnul Păcii* (Isaia 9/5), cu al magilor, păstorilor și îngerilor, să aducem „Celui Nou născut”, prinos de recunoștință, Cântarea Cerească: *«Slava întru Cei de Sus Lui Dumnezeu și pe pământ pace și între oameni bună învoire»*. (Luca 2/14).

Da! Pace pe pământ și bună învoire între oameni, *«ca toți una fiind»* (Ioan 17/11) să cântăm Domnului tot pământul, toate popoarele—înfrățite—să ne veselim,

laudând pe «Cel ce s'a născut astăzi în peșteră, din Fecioara Dumnezeu Născătoarea, în Betleemul Iudeiei, că s'a proslăvit și nouă viață ne-a dăruit.

Imnele Crăciunului și predicatorul

de Preot Gh. Georgescu

Sărbătoarea Nașterii Domnului este una din cele mai mari sărbători ale Bisericii, fiind începutul și baza celorlalte sărbători. Ea este, după cum zice Sf. Ioan Gură de aur în „Hom. în beat Philogonium”—originea și fundamentul epifaniei, al paștelor, al cincizecimii și al înălțării Domnului. Dacă Hristos nu s'ar fi născut după trup, nu s'ar fi botezat... nu s'ar fi răstignit... și n'ar fi trimis pe Duhul sfânt...¹⁾

Nașterea lui Hristos este, putem spune, și fundamentul predicii creștine. Ea este pentru omenire soare ce răsare, după noaptea întunecoasă a păcatului.

Soarele ce răsare «mijlocitor» «lui Dumnezeu și oamenilor» se face, prin care lumea află întoarcere din noaptea necunoștinței.²⁾

Deaceia cu măreție Biserica, cântă : «Betleeme gătește-te, bine te împodobește iesle, peșteră primește; adevărul a venit, umbra a trecut, Dumnezeu oamenilor din Fecioară s'a arătat, închipuindu-se ca și noi îndumnezeind trupul.»³⁾

«Intruparea realizată în primul rând pentru a răscumpara umanitatea căzută și a o împăca cu Dumnezeu, este înțeleasă de ortodoxie mai ales ca îndumnezeirea omului, în sensul unei comunicări de viață divină în aceasta din urmă.

Omul fiind căzut, Intruparea devine, înainte de toate, calea de reîmpăcare; or aceasta are drept consecință mântuirea în sensul îndumnezeirii (Teosis).⁴⁾

Din slujba dela Nașterea Domnului, predicatorul va avea cea mai sublimă inspirație omiletică, pentru a vorbi credin-

1) Dr. Mitrofanovici Liturg. p. 120.

2) Mineiu pe Dec. p. 353.

3) Mineiul pe Dec. p. 364.

4) Ortodoxia de S. Bulgakoff p. 137-138.

cioșilor, că astăzi, Pruncul Iisus „răsfrânge cea mai puternică lumină de orientare asupra atâtor probleme de viață.“¹⁾

Pruncul Iisus este pildă de smerenie, prieten săracilor, năpăstuiților și oropsiților din lumea acesta.

Cântările delă slujba din Ziua Nașterii oferă predicatorului cel mai înalt izvor de propoveduire a păcii universale, a egalității, a libertății, a fraternității, a smereniei și a sfințeniei.

Intruparea aduce în omenire netezirea și armonizarea claselor sociale din toate timpurile; sfărâmarea zidurilor de nedreptate seculară; apropierea sufletelor și conștiințelor omenești și este cel din urmă refugiu al oropsiților acestei lumi.

Ziua Nașterii Domnului este ziua oamenilor smeriți pe cari nu-i cârmuește slava, ci duhul; cari trăesc în veac, după cer; din adevăr, pentru bine; peste ei, pentru toți...

Prin smerenle la slovă; prin ieste la cer și la îngeri; prin Domnul, cel întrupat, la nemurire și viață adevărată. Iată solia zilei de azi!²⁾

Nașterea Domnului trebuie să dea predicatorului putere să „răsără lumii lumina cunoștinții“, și să renască 'n Duh sufletele întunecate de păcate.

«Nașterea ta Hristoase Dumnezeu nostru răsărit-a lumii lumina cunoștinței...» cântă Biserica (troparul Nașterii). În fiecare an Hristos se naște din nou «pentru fiecare generație de oameni»,³⁾ și slujba Crăciunului, împodăbită de talentul poetic și de pietatea poezilor Bisericești, cu «anunț de crăinic»,⁴⁾ cântă: «Hristos se naște, măriți-l, Hristos din ceruri, întâmpinați-l, Hristos pe pământ, înălțați-l! Cântați Domnului tot pământul, și cu veselie lăudați-l popoarelor, că s'a prea-mărit».

«Iată Crăciunul! — Zice N. Arseniev în Biserica Răsăriteană. — Ce pătrunzătoare sunt cântările de Crăciun și mai ales Imnul majestos al lui Romanos: «Fecioară astăzi, pre cel mai presus de ființă, naște și pământul peșteră Celui neapropiat (Inaccesibil) aduce», etc.

«Astăzi, se naște din Fecioara cea ce ține în mână toată făptura; cu scutece ca un prunc se înfașă Dumnezeu cel ce din fire este nepipăit. În esle se culcă, cea ce a întărit cerurile de demult întru început cu cuvântul său»... «Cerul și pământul s'au unit astăzi născându-se Hristos. Astăzi Dumnezeu pe pământ a venit și omul la ceru s'a suit»... Pre

1) Univ. 25. XII. 1934. Post J. P. S. Patriarh Miron.

2) Art. Dum. d. Z. Cal. de Gr. Cristescu 25. XII. 1932.

3) Gr. Cristescu Art. cit.

4) Poezii Bis. ai Crăciunului de Ic. Pr. P. Vintilescu 25. XII. 1934, în Univ.

Cel făcut după chipul lui Dumnezeu, căzut prin nelegiuirea sa în stricăciune, omul s'a înolt prin înțelepciunea ziditorului său...; tu te-ai făcut sărac ca și noi și tu ai îndumnezeit pământescul prin împreunarea ta cu el; El a „îndumnezeit trupul“. „Tu ai transfigurat toată făptura“. Deaceia „îngerii cântă, oamenii se bucură, toată făptura săltează înaintea Nașterii Mântuitorului și Stăpânului în Betleem“. ¹⁾

În ziua aceasta, se împlinește toată bucuria, după cum cântă Biserica: ²⁾ «Dăntesc îngerii toți în ceruri, și să bucură astăzi și săltează toată făptura, pentru Domnul Mântuitorul cel ce s'a născut în Betleem; că a încetat toată înșelăciunea idolească și împărătește Hristos în veci». ³⁾

Sărbătoarea Crăciunului, cu ajutorul Imnelor este deci în fiecare an un prilej mai mult de comunitate spirituală pentru sufletele religioase, ⁴⁾ și pentru predicator izvor de îndemnul și îndrumare în viața socială și religioasă, pentru că, cel dintâiu și cel mai clasic exemplu ni-l dă Hristos, cel ce «astăzi.. în Betleem se naște din Fecioară, astăzi cel fără de început se începe, și cuvântul se întrupează. Puterile cerurilor se bucură, și pământul cu oamenii se veselește; magii aduc daruri, păstorii minunea vestesc. Iară noi neîncetat strigăm: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pre pământ pace, între oameni bună-voare». ⁵⁾

Aceasta este imperativul vieții creștine, ce nu exista în societatea dinainte de întruparea lui Hristos. «Creștinismul afirmă cel dintâiu postulatul: libertății și personalității morale a omului. Ridică valoarea credinciosului mai presus de interesele vremelnice și de granițele naționale ale statului, făcându-l cetățean al apărâției lui Dumnezeu.

Așează pe același picior de egalitate, din punct de vedere religios, pe membrii unei comunități, înfrățește pe credincios cu streinul sau cu dușmanul de odinioară, eliberează din starea de sclavie pe devotul creștin închinat lui Dumnezeu, și-l transformă într-o nouă făptură prin credința sa. ⁶⁾

Deaceia predicatorul inspirat din imnele Crăciunului, va putea să reverse peste marea masă a credincioșilor valurile inspirației sale, ca un fluviu, ce din izvoare se revarsă peste țărături, și să înalțe în nimb de fericire bucuria Crăciunului;

„Astăzi s'a născut vouă Mântuitor“, bucurați vă! Nașterea Lui a adus pace și bună învoire lumii, deșteptați-vă!

1) Bis. Răsărit, de N. Arseniev p. 15-16.

2) Dr. Mitrofanovici, op. cit. p. 121.

3) Mineiul pe Dec. p. 387.

4) Ic. Pr. P. Vintilăscu Art. cit. în Univ. din 25. XII. 1934.

5) Mineiul pe Dec. p. 399.

6) Art. Creșt. și Societ. — Gând de Crăciun de Șerban Ionescu Z. Cal. din 25. XII. 1932.

Apropiati-vă de Cel ce s'a născut azi în Vitleem. «Oamenii și puterile cerești azi împreună se bucură și se veselesc, că pentru noi s'a născut prunc tânăr prea Vecinicul Dumnezeu. (condăcul Nașterii) ¹⁾

Așa că, predicatorului ce se va adăpa din izvorul pururea viu și curgător al cântărilor Crăciunului, i-se va putea zice, ca și cuviosului Eutimie, de către Biserică: „Limba ta fiind de Duhul mișcată, lămurit ai grai învățăturile adevărului, din care curge darul cel de Dumnezeu luminat, trâmbiță ai fost a bunel credințe, grăitoare de Dumnezeu, temelie nelăclită a ortodoxiei, gură curgătoare de miere, comoară de înțelepciune, și grai bisericei cu glas mare te ai arătat cuvioase”. ²⁾

Depunerea lui Petru și Ion «Faptele Apostolilor» — cap. IV

de IOAN. DINU

Avocat și Dr. în Teologie
Adamclisi—C-ța

După Înălțarea Domnului, ¹⁾ Sfinții Apostoli și prea pușinii convertiți de până pe-atunci s'au organizat într-o comunitate modestă și lipsită de publicitatea obișnuită'n lumea corporațiilor contimporane ori chiar grupărilor sectante, locale: fariseică, saduchee și eseniană...

1) În Unlv. din 25. XII. 1934. Post de Crăciun a P.S.S. Episcop al Clujului.

2) Minelul 26 Dec. p. 407-408.

³⁾ Data Înălțării la cer a Mântuitorului pare-a fi definitiv stabilită pentru anul 30 al erei actuale creștine, după 40 de zile dela 14 Nisan (7 Aprilie), când a avut loc răstignirea.

— Potrivit profeției profetului Daniil, Messia avea să-și încheie legătura Sa veșnică cu omenirea, cam pe la Paștile anului 30 d. H. Rapoartele evangheliștilor arată că Domnul Iisus Hristos își începe activitatea Sa mesianică de fapt câteva luni înainte de Paștile anului 27 d. H. și Si-i continuă prin trei ani de-arându', iară la Paștile anului 30 după Hristos, în ziua de 14 Nisan, când la templul din Ierusalim se sacrificau mielii pascali. Dănsul moare pe cruce, pe muntele Golgotha ca adevăratul Miel pascal al creștinătății, într-o zi de Vineri. Data aceasta a morții Domnului Iisus Hristos este deplin confirmată și de cercetările astronomice și calendariografice, pe care le-am făcut în această direcție, așa că asupra acestui punct nu mai poate să încapă vreo îndoielă...

(Dr. Vasile Gheorghiu: Anul și ziua morții Domnului Nostru Iisus Hristos — studiu de cronologie biblică—ed. 1925—Cernăuți— pag. 140)

Zahn și Harnack dau anul 30; — Meyer și Goguel, anul 28; — Prat anul 29. (C. f. tabela sinoptică din vol. „Saint Paul“, de A. Tricot, pag. 198)

Fără să fie cunoscuți sub denumirea viitoare, de... „creștini“, ci nu se deosebiau prea mult, în formă, de confrății și foștii lor coreligionari iudeii... Ațaseați încă Legii și consecvenți poruncii... „să nu se depărteze de Ierusalim, ci să aștepte făgăduința Tatălui“...¹⁾ ei... „erau pururea în templu, laudând și binecuvântând pe Dumnezeu“...²⁾ luau parte la sacrificii, practicau curățirile legale și observau, adesea, până și deosebirea animalelor, în curate și necurate...³⁾ Laolaltă cu Sfânta Fecioară Mario, cu verii Domnului: Iacob, Iosif, Iuda și Simon (fiii lui Alfeu și-ai Mariei, sora Maicii Domnului) și cu mironosițele femeii, convinse de visu de Înviere, toți își dădeau seama, însă, că concepțiile prea ortodox iudaice și un spirit prea fanatic, israelit, nu cadrau cu învățătura Mântuitorului...— și, că liberarea și încătușarea din lanțurile grele, ale doctrinei perimată, se impuneau ca un imperativ categoric și urgent...

Cu răbdare și optimism, așteptau zile de lupte aprige și hotărâtoare, procedând, între timp, la alegerea înlocuitorului lui Iuda și acceptând rostul sorților, care-au căzut asupra lui Matia, fără să offenseze 'n vreun fel pe celalt candidat, Barsaba ori Saba, supranumit și Cel Drept...

Credincioși și următori divinului lor Stăpân, Iisus Hristos, luau masa mai-că'mpreună ori în grupuri cât mai numeroase, săvârșiau taina euharistiei,⁴⁾ cu deosebire, în... „încăperea mare, de sus, așternută și gătită“ unde avusese loc cina cea de taină și care-a rămas cea dintâi biserică creștină, ierusalimiteană, (după Epifaniu, De Ponderibus XIV, existentă, încă, în timpul

¹⁾ „Si, când era cu ei, li-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim ci să aștepte făgăduința Tatălui, pe care (a zis ei) ați auzit-o dela Mine“. (Fap' Apost. I. 4).

²⁾ „Și erau pururea în templu, laudând și binecuvântând pe Dumnezeu“. (Luca 24.53).

³⁾ Un animal curat, în Biblie, este un animal care se taie și se mănâncă; un animal necurat, care nu se mănâncă. Ideile de puritate ori impuritate n'au nimic comun cu cele de bunătațe, castitate, utilitate, deoparte—nici cu cele de răutate, desfrâu, insolabilitate, etc. Ceeace nu se taie și nu se mănâncă este tocmai aceea ce provoacă respect, abținerea: deci, ceva sfânt. La baza deosebirii dintre animale pure și impure n'au concurat considerații de igienă, cum s'ar crede. Această deosebire nu-i de origine mozaică, fiind cunoscută încă de Nac, și chiar dinaintea de potop.

(Salomon Reinach: Les interdictions alimentaires et la loi mosaïque).

⁴⁾ Singular rit special al „Bisericii“, în acest răstimp, era așa: aiza „cina“ ori „superea—frângerea“ pâinii. Sfintele taine se celebrau în casele creștinilor celor mai bogați, cari puneau la dispoziția fraților, săli încăpătoare și confortabile, unele dintre ele, numite „biserici“ — „eclesia“ — ori „locuri de adunare“.

vizitei lui Adrian, după dăruirea Ierusalimului); practicau, fără vâlvă, botezul, și, înghenunchind.. „toți aceștia, într'un cuget, stăruiau în rugăciune, dimpreună cu femeile și cu Maria, mama lui Iisus, și cu frații lui“... (Acta Apost. 1.14).

În societate, aveau purtări ireproșabile. Se supuneau, fără murmur, legilor celor mai criticabile din punctul lor de vedere; — executau ordinele și dispozițiunile publice, cu promptitudine și fără murmur; — ascultau de funcționarii investiți cu administrația locală, fără șovăire; — și-și plăteau regulat dările și impozitele, cu care erau debitați.. Pe-de-altă parte, practicând morala care se desprindea din curentul lor doctrinar, ajutau săracii și bătrânii, văduvele și copiii;¹⁾ — cereau și obțineau, regulat, să viziteze și să mângâie pe bolnavi și pe înțemnițați; — se feriau de abuzuri, de viții și orice abateri penale ori numai morale; — și, erau, în general, de modestie și cumințenie, care culminaseră într'o faimă dintre cele mai măgulitoare,.. „fiind bine văzuți de tot poporul. Iar Domnul sporia zilnic obștea, cu aceia cari se mântuiau“...²⁾ Acta Apost. II. 47).

...— O asemenea situație, totuși, dacă s'ar fi prelungit prea mult, ar fi putut să amenințe, nu numai creșterea și dezvoltarea ulterioară a evanghelicului nucleu, dar ar fi putut pune, în timp

¹⁾ Comunitatea de bunuri n'a fost niciodată impusă, în creștinism, ca lege creștină (Fapt. Apost. V. 4) și, un răstimp foarte scurt, ea nu sa practicat decât în Ierusalim. Din lectura epistolelor către Timoteu (I. VI. 17), Corinteni (I. XVI. 2) se vede că mai toate comunitățile numărau, atât săraci, cât și bogați.

²⁾ Se admite, uneori — fără dovezi științifice însă — că Procuratorul Iudeei, Pilat din Pont, ar fi făcut, împăratului Tiberiu (14-37) un raport amănunțit asupra tuturor acestor situațiuni din Ierusalim și asupra dramei de pe Golgota — în care-ar fi prezentat pe Iisus ca pe o victimă a fanatismului iudaic. Ecou al acestei pretenții dări de seamă s'a făcut, în veacul II, Tertulian, învățatul avocat și, mai apoi, părinte african, care — în „Apologeticum“ — asigură că... «Pilat, creștin cu inimă, dădu socoteală lui Tiberiu de tot ceea ce am spus» — «Ex omnia super Christo Pilatus, et ipse pro sua conscientia Christianus, Caesari Tiberio nuntiavit» — XI. — După Tertulian, împăratul ar fi luat, de îndată, cel puțin atitudini favorabile față de nazareeni:

— „Tiberiu, sub care numele creștin a intrat în veacuri, dădu cont Senatului de probe asupra divinității originii sale, pe care le primise din Palestina și le sprijeni cu cuvântul lui. Senatul neîmpărțind sentimentul împăratului, le respinse. Dar Tiberiu persistă și amenință cu furia sa pe cel cari acuzau pe creștini».

Legenda a fost sesizată și de Eusebiu, care-o menționează în Ist. Bis. IX. 5 — adăugând, că din ordinul împăratului Maximian (235-238) s'ar fi întocmit actele false ale lui Pilat...

Prin ordinul împărătesc ele s'ar fi răspândit în mai tot imperiul, cu tot complexul lor de calomnii la adresa Mântuitorului...

chiar problema existenței lui... Despărțirea, definitivă și publică de iudaism, se impunea ca o condițiune sine qua non — și ieșirea la predica obștească, în orice condițiuni și sub orice riscuri, apărea ca singur și sigur mijloc, pentru ajungerea scopului, **emancipare...**¹⁾ Deaceia, îndată după cincizecime, cunoscută de Exod (34.22) și de Deuteronom (16.10.16) sub „sărbătoarea săptămânilor” — sub auspiciile Sfântului Duh, manifestat în chip de limbi de foc²⁾ — predica a și început, în tot orașul și până în pragul templului. . secundată de rugăciuni publice, procesiuni, vindecări, minuni felurite și botezări nenumărate. . Provizoratul prinsese, astfel, a se aboli. Năvalnicul suflu de vremuri nouă a putut pătrunde multe inimi... ; — și, multe suflete, până atunci indifferente ori numai simpatizante, au prins a cădea năvalnic, îngenunchind în căile triumfale, ale propoveduitorilor. . În chiar curtea templului, un olog a fost însănătoșit, prin rugăciunile verhovnicului Simon-Petru... „tot poporul văzându-l cum umblă și laudând pe Dumnezeu“... „umplându-se de uimire și de mirare, din întâmplarea lui“... (Acta Apost., III. 1-9).

Problema învierii morților pasiona, cu deosebire, toată cetatea... Mai ales, de când acelaș temerar ucenic al lui Iisus, asistat și secundat de prietenul său, Ion, tot ucenic și el, o dezbătuse și o soluționase, pledând-o, cu argumentații dintre cele mai ispititoare, până și în curtea, sacrosanctă, a templului... Asupra ei, cărțile sfinte ale Israelului, departe de-a procura date

¹⁾ Nevoia de a se grupa, întovărășindu-se, era, și în antichitate, cel puțin tot așa de obișnuită ca astăzi. Primele asociațiuni romane, d. p., se zice că și-ar fi avut originea în divizarea latino-sabinilor, de către Numa, în nouă corpuri de muncitori. Asociațiunile religioase aveau origine și mai veche, ele cultivând zei anumiți și având adunări regulate, în temple respective. Sub imperiu, au apărut pentru întâia oară, la romani, și asociațiuni politice: collegia sodalitia ori compitalitia. Unele dintre asociațiuni cri colegii înhumaș masbrii decedați în „columbia“ respectivă, a asociației, (Cf. Gaston Boissier: La religion romaine, ed. 1892 pag. 238-304, vol. I. — Paul Alard: Histoire des persécutions pendant la première moitié du troisième siècle, ed. 1919, pag. 471-509).

²⁾ „Starea celor cari vorbeau sub influența darului limbilor era o stare de entuziasm și de extaz care nterupea reflexiunea, gândirea discursivă. Ei scânteiau în mărturia de acțiuni ale grației, în imne, în rugăciuni; nu rămăneau liberi s'aleagă limba în care voiau să se facă înțeleși; o forță lăuntrică îi obliga să vorbească într-o limbă determinată care le putea fi complet streină. Ei aveau conștiința, într-o oarecare măsură, de conținutul cuvântărilor lor, aveau despre ele o idee generală, dar, de obicei, cercau mare greutate ori o incapacitate absolută (Doelinger: „Le christianisme et l'Eglise“, trad. fr. de L'abbé Bayle, livre III. V. pag. 444 — după C. Fouard: Saint Paul, ses missions, ed 1925—vol. I—pag. 218, nota 1).

clare și precise, abia dacă cuprindeau unele rare referinți, și-acelea : vagi și tenebroase..¹⁾

În general, se credea că... „Seolul” nu era destul de propriu unei vieți normale și că, în el se pierdeau orice posibilități de-a mai putea aduce laude lui Iahve... Concepții vagi, variate și flotante, circulau, uneori, în lumea fariseilor...,²⁾ dar fără contururi lămurite și fără perzistența unei teorii, preciză și stabilită... Venite din lumea elenistică, cu deosebire, și imixtate, mai întotdeauna, de influențe streine, occidentale ori asiatice, ele contribuiseră, oarecum, la convingerea, în fariseism, că... există o lume viitoare., dar nu putuseră să lămuriască, nici ființa, nici ființarea ei, în amănunte...

Unii credeau că îndată după moarte, sufletele erau supuse unei judecăți și, fără întârziere, plasate fie într'un loc de răsplătiri, fie într'o regiune de chinuri, amândouă... necunoscute... Alții, că dreptii erau primiți de unii îngeri buni, cari le urau pace, și introduși, de Dumnezeu, în repaos și liniște — pe când necredincioșii, întâmpinați de trei cohorte de îngeri, răi, erau descalificați și svârliți în văzduh, cu praștia... Câtiva, numai, profesau credința că... „sufletele curate primesc drept reziduu, locul cel mai sfânt din cer, de unde, după revoluția veacurilor, vor reveni să-și reocupe trupurile curate“...³⁾

¹⁾ „Credința în nemurirea dreptilor prin înviere nu-și face loc decât desul de târziu și probabil sub influențe streine, în timpul lui Hristos, credința în învierea morților câștigase teren în iudaismul palestinian și ideea nemuririi sufletului apăruse în iudaismul alexandrinian; dar trebuia așa de mult, ca aceste credințe să facă parte din religia națională cu același titlu ca credința în Dumnezeu unic! Saducheii le resping ca streine revelației cuprinsă în Lege. Deaceia, s. poate spune că iudaismul însuși, ca religie națională și oficială, n'ar oferi aderenților lui un gaj personal de nemurire fericită... (A. Loisy : Les mystères païens et le mystère chrétien — ed. 1930 — pag. 15).

²⁾ După asigurările lui Iosif Flaviu — De bello judaico II. 12. — Fariseii ar fi cunoscut și stăpânit mai bine legile religioase ale vremii. Ei ar fi atribuit totul lui Dumnezeu și s. artei. Ils tiennent aussi que les âmes sont immortelles, que celles des justes passent, après cette vie, en d'autres corps, et que celles des méchants souffrent des tourments qui durent toujours. (Loisy de Combes : la condition des juifs et des chrétiens a Rome et l'édit de Néron — pag. 153).

³⁾ „Când Rabban Iohanan ben Zakai fu bolnav, discipulii săi se adunară să-l viziteze. Când îi văzu, el se puse pe plâns. Ei îi ziseră : Lumină Israelului — Coloană a dreptei templului; — Clocan puternic..., de ce plângi?... Dacă ar fi să fii condus înaintea unui rege din carne și sânge, care azi este aici și mâine în mormânt, care, înfuriindu-se contra mea, nu se înfurie cu o furie veșnică, care, condamnându-se morții, nu mă condamnă cu o moarte veșnică..., care, legându-mă, nu mă leagă cu legături veșnice..., și pe care, ca să-l pot liniști prin cuvinte ori câștiga prin bani..., încă ași plânge. — Si, acum, când sunt con : us înaintea regelui regilor sfântu — fie el binecuvântat — el care trăiește și se sălășluiește pentru vecie și pentru vecii vecilor; care, legându-mă, mă leagă cu legături veșnice...; care, condamnându-mă la moarte, mă condamnă cu o moarte veșnică...; și pe care nu l pot domoli prin vorba, nici câștiga prin bani...; mai mult : când, iată, înaintea mea, două căi, a Edenului și ghenei și când nu știu pe care sunt condus..., n'am să plâng?“

(Text din « Berskot » 28 b. — după J. Bonsirven : „Les idées juives au temps de Notre-Seigneur“ — ed. 1933 — pag. 137).

Și, în slăbșit, cei mai mulți, fără să-i preocupe soarta păcătoșilor, credeau, după asigurările Apocalipsei lui Ezra, că... „dreptii se vor bucura, timp de șapte zile de șapte plăceri :

1.—Conștiința de-a fi 'nvins natura lor rea...

2.—Vederea necredincioșilor, rătăcind, și a chinurilor care-i așteptau.

3.—Confirmarea personală și verbală, din partea lui Dumnezeu însuși, că au păzit Legea...

4.—Înțelegerea și aprecierea repaosului, care li se asigura; prețuirea gloriei, care li se acorda ; și fericirea de-a li scăpat de-o lume coruptă și plină de greutate, moș'enind nemuirea, în care oricine se simte'n largul său ..

5.—Arătarea fețelor lor, luminoase ca soarele ..

6.—Vederea'n față, a lui Dumnezeu, Căruia l-au servit, în viață, și dela care, încep să primiască răsplăți..

7.—Trecerea'n lăcașuri de odihnă profundă, sub îngrijirea și paza îngerilor..

Rezolvarea problemei învierii morților, într'o asemenea ambianță de imprecizuni și dibuiri, de un lost pe car... și cetățean „de cultură cel puțin dubioasă” necunoscut și neconsacrat de vreo școală ori de vreun curent, era, într'adevăr, un fapt cu totul... extraordinar...

Fariseii vor fi privit, totuși, cu calm, eve imentele... Un egoism accentuat, de esența firii lor, le va fi justificat primirea, poate chiar cu vreo oarecare ascunsă simpatie, profesiunii prea îndrăznețului ucenic.., Esenienii vor fi rămas — se pare — cu totul indiferenți...

Pe când saducheismul, care nu putea concepe altă viață, afară de cea pământească, și care era chemat și sortit, după exil, să reprezinte și să dirijeze interesele religioase ale lui Israil, nu putea decât să se resimtă și să avizeze la măsuri de împiedecare și de ostracizare..

Legati de ortodoxia iudaică — desbrăcată de orice viabilitate, egoistă și rece — preoții saducheii ai templului rămăseseră identificați aproape până la inconștiență, cu Legea.. Și, n'admiteau niciun fel de inovații ori influențe, din partea oricui ar fi venit... și sub orice titlu-ar fi venit...

— Să se pună și să se rezolve pozitiv, o problemă repudiată, Invierea morților, absurdă și contrară Legii, în târgul sfânt

și'n chiar curtea templului, cu înfruntarea prescripțiilor lui elementare, era, într'adevăr, nu numai un ultragiu adus Legii și personalului sacerdotal, ci și o gravă și neiertabilă insultă, care se-aducea la adresa întregului popor ales, al Israelitului...

Deaceea... pe când vorbeau (Petrul și Ion) către popor, li se'nfățișară preoții, căpitanul templului ¹⁾; și saducheei, turburați că ei învață și vestesc poporului, întru Iisus, ...Învierea din morți... Și, punând mâna pe ei, i-au pus sub pază, până a doua zi, căci acum era seară... Iar a doua zi, s'au strâns laolaltă, fruntașii lor și bătrânii și cărturarii din Ierusalim. Și Ana, arhierieul, și Caiafa, și Ion și Alexandru ²⁾ și câți erau din neamul archieresc. Și i-au adus în mijlocul ...Sinedriului...

...—Depușii erau Petru și Ion...

Amândouoi, găsiți în curtea templului, unde veniseră... „la ceasul rugăciunii, în ceasul al nouălea“..., adică „spre ora trei după amiază... Vinovați de vindecarea paralticului, în numele lui Iisus Hristos... de cuvântarea, revoluționară, a lui Petru, de confirmările lui Ion... și de tot tumultul din curtea lăcașului sfânt... și de vâlva din cetate...³⁾

Povestea le era, în parte, cunoscută... și, numele : odioase, pentru toți iudeii ortodoksi...

În prealabil, forul judecătoresc li-a luat, totuși, un interogator sumar, procedural... Ședința a fost publică, așa cum prevede regula regulamentul de administrare interioară a sinedriului...; și, s'a ținut, ca de obicei, în curtea templului, în anexa ad hoc, pardosită cu pietre de construcție : lișcat-ha-g hazith...

Forul judecătoresc a fost în tot complectul lui ; — sala ședințelor, populată de curioși, rude ori prieteni de-ai magistraților ; — și toată curtea dintre pragul preoților și pragul Israelitilor, inundată de mulțimi dornice să afle cursul procesului și hotărârile Sinedriului, convocat așa de subit, în ședință extraordinară...

¹⁾ Poate fi probabil să fi fost mai mulți prefeți ai templului, cari se vor fi rânduit odată cu cele 24 familii sacerdotale, cărora vor fi și aparținut și care — odată cu refacerea Israelului — când apăruseră, își rânduiau serviciile în templu, cu săptămâna. (Delatte : Les épitres de saint Paul etc. vol. I. ed. 1928 pag. 46)

²⁾ Despre acești din urmă doi pontofi nu se știe nimic. S'a presupus că Ion poate fi una și aceeași persoană cu Rabban iohannann ben Zakkai, despre care vorbește Talmusul — și că Alexandru ar fi fost un frate al lui Filo Iudeul (C. Fouard : Saint Pierre — e.f. 1929 — pag. 29. nota 1.

³⁾ Cf. cap. IV din Fapt. apost.,

„Bătrânii poporului“ — presbiteru tu lau — judecători tradiționali, impuneau sălii, majestate, și auditoriului, respectul marilor solemnități... Un număr egal de preoți — arhieris ori arhontes — investiți cu darul și puterea oficeriei și sacrificiului, formau un grup compact de uniforme, folosite numai în procese epocale... Și, scribii — grammatis ori nomodascali — exogeti și interpreți ai Legii, impuși societății iudaice, în timp de codificarea definitivă, din 444, de discreditul limbii naționale de după exil și de raporturile nouă, legale și sociale, create, reprezentau prestigiul științei și culturii religios-naționale...

Toți în număr de șaptezeci, prezidați de-al șaptezeciși unulea membru și președinte, marele preot, onorificul ieșit din slujba efectivă, Ana, în prezența pontifului în funcțiune, Caiafa, supranumit Iosif, a lui Ion, a lui Alexandru și a altor membri fruntași, ai preoțimii...

După consemnarea succintă a răspunsurilor la interogator, s'a dat cetire actului de acuzare, fie de către președinte, fie de vreun prepus al lui, și s'a dat acuzaților, cuvântul în apărare...

Vinovăția era sancționată de Deuteronom, în textul care se va fi citit, în prezența infractorilor și'n auzul sălii :

— „Dacă se va ridica, în mijlocul tău, un prooroc..., care-ți va vesti un semn ori o minune și se va împlini semnul ori minunea aceea, de care ți-a vorbit el, zicând: haidem, după alți Dumnezeu — Dumnezei, pe cari tu nu-i cunoști — și să le slujim..., tu să n'ascuți cuvintele acelui prooroc... Proorocul acela.. să fie pedepsit cu moarte, căci a vorbit de răsvrătire împotriva Domnului-Dumnezeului vostru“... (XIII 1- 5).

În numele amândorora, a răspuns, acuzatul Simon-Petru, ca mai în vârstă și principal vinovat, sub impresia momentului și sub inspirația Sfântului Duh...

Intr-o tăcere, impusă de primele lui cuvinte, sala prinsese-a fi stăpânită de glasul lui răspicat și de fraza lui, tăioasă și bogată.. El devenise, par'că, oratorul-conferențiar al adunării și adunarea judecătorească se substituise în auditor cuminte, docil și atent involuntar.. Suflurile aride ale judecătorilor se lăsau pătrunse de figurile de stil ale vorbitorului și de sfințenia doctrinei lui, expusă cu erudiție..

Imputările cele mai abjecte — debitate de temerarul ucenic — erau primite fără murmure, fără proteste și fără legele

chemări la ordine...¹⁾ Totuși..., „văzând ei îndrăzniala lui Petru și a lui Ion, erau în mare mirare, fiindcă își dădeau seama că sunt oameni fără carte, din prostime. Dar, îi cunoșteau că fuseseră împreună cu Iisus...” „Și, văzând pe omul cel tămăduit, stând cu ei, nimic n’aveau ce să zică împotriva...” (v. 14), La rândul lor, acuzații cunoscuseră personal și ’ndeaproape, pe fostul archiereu efectiv, depe vremea Mântuitorului, Ana...; — pe ginerele său, archiereul în funcțiune acum, Iosif-Caiafa...; — și, în general, mai toți judecătorii, atât preoți cât și bătrâni și scribi... Știau prea bine tristul rol, jucat de mulți dintre ei, în drama depe Golgota...; și, cu cei mai mulți, avuseseră chiar dese și aprige discuțiuni contradictorii..

Saducheismul, deși sacerdotal, ajunsese, într’adevăr. cât se poate de urât și de disprețuit, în cetate, încă depe vremea când, în epopeea Mântuitorului, strigase. „să se răstigniască, să se răstignească”..

Laximul lui religioz îi creiase o faimă dintre cele mai rele²⁾ și situația lui, cunoscută de toată lumea, și infierată de mulți, fusese, după toate aparențele, speculată de predica apostolică, încă înainte de procesul care se desbătia..

Toate aceste date și împrejurări contribuiseră ’n mare parte la încurajarea disculpării și la formarea unei atmosfere de atenuare a învinuirilor aduse acuzaților...

Dezbaterile declarate închise, învinuiții — fără vreun cuvânt, în replică — au fost evacuați din sala de ședințe, consiliul intrând în deliberare... „Ci, li-a poruncit să iasă afară din sinedriu și s’au sfătuit unii cu alții. Și, au zis: ce vom face acestor oameni? Căci, este știut tuturor locuitorilor din Ierusa-

¹⁾ «Fruntași al poporului și voi bătrâni din Israel! Fiindcă noi suntem astăzi cercetați pentru o facere de bine către un om bolnav, ca să răspundem în ce chip s’a făcut el sănătos:— Cunoscut să vă fie vouă tuturor și la tot poporul Israel că în numele lui Iisus Hristos din Nazaret, pe care voi l’ați răstignit, dar pe care Dumnezeu l’a înviat din morți.— în numele Lui, stă acesta sănătos în fața voastră. El este piatra cea neluată în seamă de către voi, zidarii, și care a ajuns să fie piatra din capul unghiului. Și, întru nimeni altul nu este mântuire, căci nu este sub cer niciun alt nume, dat nouă, oamenilor, întru care să ne mântuim... (Capt. Apost. IV. 8-12).

²⁾ Totuși, dintre ei s’au recrutat marii patrioți, în persoana regilor as-moneeni: Matatia, care, în 167, a dat semnalul de luptă contra Sirienilor;— fiul și urmașul său, Iuda, eroul renașterii patriei iudaice și adevăratul fondator al independenței nașiei, supranumit Macabeu; Ionatan; — Simon... și alții.

lim, că printr'nșii, s'a făcut o minune cunoscută — și nu putem să tăgăduim“...¹⁾ (Acta, IV. 16).

Deliberarea va fi fost, într'adevăr, penibilă... Căci, dilema pe care avea s'o rezolve un sinedriu în complet de ședință extraordinară, era dintre cele mai grele.. O măsură radicală de reprimare — cu aplicația textului din Deuteronom — ar fi putut avea ca urmare imediată, mișcări și manifestațiuni ostile saducheismului... Paralticul era în văzul public — și, vindecarea lui nu era, îndeobște, socotită reprobabilă; de populația cetății. De aceea, sinedriul își va fi pus, în prelungita lui consultare, toate ipotezele... Convenind, în unanimitate, că, dacă actele ilegale și în contradicție cu sentimentele profunde ale gloatelor pot fi oarecum indiferente, când emană dela foruri de mare prestigiu și de autoritate necontestată, ele n'ar putea rezista deslănțuirii urii și atrocității anonime, când ar veni să umple pahare de amărăciuni și nemulțumiri acumulate... și ar porni dela un for de prestigiu discutabil..., cum era sinedriul ierusalimitean...

În consecință,... „chemându-i, li-au poruncit ca nicidecum să nu mai rostească nici să mai învețe în numele lui Iisus“... „și...dupăce au amenințat din nou, li-au dat drumul, negăsind niciun chip, cum să-i pedepsiască ; și anume, din pricina poporului, fiindcă toți preamăriau pe Dumnezeu, pentru ceeace făcuse“... (Acta, IV. 18 și 22).

Nici o altă hotărîre n'ar fi fost posibilă...

Judecarea n'a avut loc în chiar seara popririi, căci tradiția iudaică interzicea desbateri judecătorești, în preajma nopții— ele putând fi ținute numai între prima jertfă de dimineață și 'ntre cea de seară.. Cât despre „punerea sub pază“, ea nu va fi fost decât vreo deținere provizorie, de scurtă durată, cu caracter pur preventiv și cu scopul de-a atenua entuziasmul acuzaților, punându-i în situație să reflecteze asupra riscurilor și primejdiiilor la care-i expunea îndrăzneța lor propoveduire... Ea intra în atribuțiile și competența sinedriului, în cazurile de resortul lui. Atribuțiunile sinedriului din vremea aceea— pe lângă centralizarea puterii religioase, poliice și administrative, de care, procuratorul roman se dezinteresă aproape complet— erau :

¹⁾ Ceeace va fi persecutat, mai cu deosebire, pe sinedriști, nu va fi fost atât faptul însuși al predicării creștine, cât găsirea mijloacelor ce or mai eficace, pentru împiedecarea răspândirii peste barierele ierusalimtene, a noilor forme religioase.

1. — Judecarea marelui preot și profesilor falși..
2. — Declarații de războaie, pentru motive religioase, națiunilor dinafara vechiului Canaan.
3. — Sfințirea terenurilor alăturate templului ori vecine Cetății..
4. — Inițieri de sinedrii provinciale.
5. — Executarea hotărârilor date, contra orașelor căzute'n idolatrie,

De ce nu s'a produs nicio contestație contra deținerii, nici de ucenici, nici de prieteni de-ai lor, Luca nu ni-o spune; cu toate că ar fi fost legală și, poate, chiar luată'n seamă, în vreun fel... Poate că popriții n'o vor fi acceptat-o, poate c'o vor fi făcut-o și nu va fi fost rezolvată cum ar fi vrut ei să se rezolve, poate chiar — de ce, nu? — grupul creștin să fi trecut prin niscăi trecătoare și, în tot cazul, justificate clipe de lașitate... — Oricum, deținerea pare-a fi fost destul de civilizată, streină de insulte și brutalizări... Victime n'au fost; — și, încercarea de urmărire și înprăștiere a cetății creștine n'a reușit.. Victoria cauzei apostolice a făcut destulă vâlvă și conflictul iudaico-evanghelic — **cel dintâiu, în ordinea urmărilor contra creștinilor** — a rămas, multă vreme, subiect de discuții și comentarii. Curajul și demnitatea civică a lui Simon-Petru și-a lui Ion, au rămas proverbiale; și, răspunsul lor public, dat sinedriului: noi nu putem să nu vorbim cele ce am văzut și auzit“..., a ajuns, până la noi, dicton folosit de toate voințele tari și caracterele oșelite... (Acta Apost., IV 20)

Reintrăți în rândurile tovarășilor... „li-au spus că e li-au vorbit lor arhieriei și bătrâni“... și „într'un cuget, au ridicat glasul lor la Dumnezeu și au grăit“... una dintre rugăciunile cele mai evocative, pe care — până astăzi — le folosește Biserica de pretutindeni... ¹⁾

¹⁾ «Stăpâne, Dumnezeule, Tu care ai făcut cerul și pământul și marea și toate cele ce sunt întru'nsele, Tu ești carele prin Duhul Sfânt și prin gura părintelui nostru David, robul tău, ai fost: t: Pentru ce s'au întăritat neamurile și noroadele au cucerat cele deșarte? Ridicatu-s'au împărății pământului și stăpânitorii s'au adunat laolaltă împotriva Domnului și împotriva Christosului Său Căci, cu adevărat, în ceratea aceasta, asupra Sfânt Fiului Tău, Iisus, pe care tu l'ai uns, s'au adunat împreună și Irod și Pilat din Pont, cu păgâni și cu neamurile lui Israel spre a face toate câte mâna Ta și sfatul Tău mai dinainte au rânduit să fie. Și acum, Doamne, caută spre amenințările lor și dă robilor tăi să propoveduască cuvântul Tău, cu toată îndrăz-

—...„O singură inimă și un singur suflet era în mulțime a celor ce credeau și niciunul nu zicea că din a sa avere este ceva al său, ci totul li era de obște“., marcând, astfel, o solidaritate socială demnă de toată laudă și mai presus de toată cinstea. Caritatea prinsese a-și împrăștiia binefacerile, sub forme multe și felurite... „Toți câți stăpâniau țarine sau case le vindeau și aduceau prețul celor vândute“... „Se împărția fiecăruia după cum fiecare avea trebuință“... Levitul Iosif.., „cel ce de către apostoli a fost numit Barnaba, adică în tâlmăcire Fiul Mângâierii, născut în Cipru a vândut un ogor pe care-l avea, a dus banii și i-a pus la picioarele apostolilor“... și toate sufletele erau pătrunse de ecoul profund al dictonului evanghelic, ajuns din gură'n gură :

„Flămând am fost — și mi-ați dat să mănânc“...

„Insetat am fost — și mi-ați dat să beau“...

„Strein am fost — și m'ați adus la voi“...

„Gol am fost — și m'ați îmbrăcat“...

„Bolnav am fost — și m'ați căutat“...

„In temniță am fost — și ați venit la mine“...

Evanghelia își trăia dragostea, din care făcuse cea de-a treia virtute cardinală a ei, prin frecvență și nedesmințită asistență mutuală, fără să se confunde cu..., comunismul, cum acuză, încă până azi, adversitatea roșie a Bisericii... Proprietatea individuală se menținea și, actele de caritate, făcute prin înstre-nări de bunuri, nu erau decât sporadice, ele pornind din fonduri sufletești excepționale... În cartea Tobie, se zisese că... **„elemosina a morte liberat“** ; așa că prestigiul de care se bucura, în cetate, pomana, nu comunismul, își găsea justificări tradiționale, nu numai în Evanghelia Mântuitorului, ci și'n legea veche.. Prin pomană, chiar exagerată, se trăia dragostea fră-tiască, evanghelică, și prin cotizații bănești, periodice și voluntare, se formau fonduri servind nevoilor culturale, speselor mi

neals. Intinzând dreapta Ta spre vindecare și săvârșind semne și minuni prin numele Sfânt Fiului Tău Iisus... (Fapt. Apost. IV.24-30).

Singură această rugăciune, cum se vede, poate comporia un studiu de extensiune și de erudiție. Ea este cea dintâi rugăciune cunoscută, din lumea apostolilor, cu excepția frazei : «Tu, Doamne, ceta ce cunoști inimile tuturor, arată pe care din aceștia doi, l'ai ales», din cap. I. 24, și conține două : idei bine precise : moartea lui Iisus este realizarea unei unei proorocii și dovada învințirii ei lumii — ajutorul lui Dumnezeu trebnice cerut prin cei cari's măr-turisitori ai lui Iisus, în lume încă pe, cum ușor se poate verifica, cași psalmii 18. 60 101. 123, conține cuvinte din psalmul 46. 6 și poate fi conside-rată un fel de ecou al rugăciunii lui Ezechia, când cere ajutor divin contra amenințărilor regelui Asiriei (Isaia, 37. 16. 29.)

sionarilor, cheltuelilor de propagandă și tuturor trebuințelor reclamate de o bună și normală funcționarea a Bisericii în fașă.. Strălucirea unei astfel de tradiții s'a prelungit peste timp, revoluționând, în vremea vlădiciei antiochiene a Sfântului Ignățiu, mai toată Asia — susținută și animată de părinții apologeti și ucenici de-ai lor.. — „Ce comunitate de legături reciproce între comunități — constată, Harnack — ce suflet comun și ce solitudine frătiască. Ajutoare mutuale în bani trec pe-al doilea plan și pier în fața mărturiilor de solidaritate personală, care le fac să se consoleze una pe alta și să se ajute să-și împartă fie durerile, fie bucuriile. Se relevă o lume de solidaritate și de dragoste mutuală“...

Cei doisprezece apostoli ¹⁾ patronau și administrau toate veniturile, cu ajutorul bătrânilor și celor mai devotați și mai vioi dintre convertiții tineri; — le repartizau după nevoi și urmăreau ca ele să ajungă la destinație, când erau afectate în țeluri umanitare ori diferitelor capitole de cheltueli. În timp ce ochii vigilenți și geloși ai oficialității, mai ales iudaice, le urmăreau, cu încordare, mișcările și toată risipa de dragoste — formându-le caziere bogate și pândind momente propice, pentru sancționare.

Cu deosebire, se culegeau date și informațiuni, cu privire la trecutul și activitățile celor doi liberați sub condiția cumințirii și stămpărării: Simon-Petru și Ion...

Toată cetatea prinsese a cunoaște că Simon era fiul unui Ionă și-al unei iudaice zeloasă, Ioana, frate cu ucenicul Andreiu și concetățean — în Betsaida — cu apostolul Filip.. Că avea în Capernaumul Galileei — o casă, în care intrase și rămăsese însuși Iisus, Care-i vindecase, în chip minunat, pe soacră-sa, și-i cunoscuse și soția, convertită și ea: Perpetua ori Concordia... Că fusese pescar și avusese chiar barca lui, pe lacul Tiberiadei, unde făcuse comerț întins, în tovărășia fraților Iacob și Ion, fiii unui Zevedeu.. Și, că, deși neinstruit în școale superioare, ra-

¹⁾ Noul Testament cuprinde patru liste, cu numele sfinților apostoli: Mat. X. 2-4; — Mc. III. 14-19; Lc. VI. 14-16; — și Fapt. Ap. I. 13. Ele nu diferă decât în ordinea numelor. După Fapt. Ap., numele sf. apostoli au succesiunea următoare: Petru, Ion, Iacob, Andreiu, Filip, Toma, Bartolomeu, Mateu, Iacob al lui Alfeu, Simon Zilotul și Iuda al lui Iacob, Iuda Scario-tul nefiind numărat, ca unul care după tradiție, se sinucise. El a fost înlocuit prin Matia.

biuice, era înzestrat cu o inteligență excepțională, cunoștea bineșor limba greacă-elenistică (cu toate că era de limbă maternă aramaică) și posedea toate elementele esențiale ale Vechiului Testament, cu toate datele Legii...

Despre Ion, se aflase de toată lumea că aparținea unei familii de pescari de pe lacul Tiberiadei, că mama sa, Salomeea, însoțise pe Iisus și-l slujise, fiind semnalată între femeile care priviseră de departe, răstignirea... Unii pretindeau că fusese și în serviciul lui Ion Botezătorul, schimbându-și patronul, și mulți îl luau în răs cu sapanumele de... „fiul tuncului“..., după calificarea pe care Mântuitorul i-o făcuse, lui și fratelui lui, Iacob, de... Boanerges... Era îndeobște recunoscut ca prieten și apropiat al lui Simon-Petru și, cu acesta, ucepi răsfățați ai fostului lor Stăpân acum... „înălțat la cer“..., Iisus Hristos...

Ambițios peste măsură și orgolios, el ceruse — se persistă — să fie răstignit odată cu Iisus...; și, cu fratele său Iacob, să flancheze crucea Stăpânului lui, cu crucile lor...

Cuvânt ¹⁾

**pentru ziua anului nou, Ianuarie 1-ia
asupra tăierei împrejur.**

Fraților! Precum în toate veacurile când oamenii s'au abătut dela închinarea adevăratului Dumnezeu, el ca un milostiv ce nu voaște că făptura mâinilor sale să piară, ci să se întoarcă și să fie vie, și-a arătat marea și nemărginita sa iubire ce o are asupra noastră, astfel și în timpul Patiarhului Avraam, pe când mai toți oamenii îl părăsiseră, el și-a ales luiși adevărat închinător cu Duhul și cu adevărul pe acest părinte Avraam; și spre semn ca și toți urmașii lui să păstreze aceea ce părintele lor a primit dela Dumnezeu a zis către dânsul: «Avraame! Avraame! iată semnul de legătură veșnică ce voiesc să'l pun între tine și între mine, și după tine în toată seminția ta: acesta este; «să se

1) Din „Predicatorul“. Anul II No. 11 Mai 15—1858.

tae vouă împrejur toată partea bărbătească; și așa
a fost semn ce Dumnezeu l'a dat patriarhului, s'a pă-
strat de toți urmașii lui, până la venirea Mântuitorului
lunii. Dar fiindcă și mântuitorul era din această semin-
ție, trebuia să se supună acestei legi ce era ca un semn
de cu ațirea pacatului strămoșesc, și la opt zile, dela
nașterea sa, a bine voit să rabde tăerea împrejur.
Aceasta a făcut-o, una ca să împlinească legea pentru
că însuși zice: «N'am venit să stric legea, ci ca să o
împliesc»; iar a doua, să arate că adevărat dumnezei-
rea s'a îmbrăcat cu trup omenesc, pe care s'a și supus
legii ca pre cei vinovați și robiți de dânsa să-i sloboază
și să-i facă vrednici bunății sale cei nestricăcioase:
pentru că chiar prin această lege trupească voia Mân-
tuitorul să aducă pe cea dnhovnicească prin care să se
spele cu desăvârșire pacatul strămoșesc cel cu îndrăs-
neală făcut în raiu, fiind că tăerea împrejur în legea cea
veche nu era așezată pentru alt nimic de cât numai ca
tot cel ce se va lăea împrejur să se curățe de păcatul
strămoșesc; și cu aceasta nu se curăța cu totul, pen-
tru că această poruncă era numai o închipuire a curăției;
iar pe cea adevărată curățire de păcat, a săvârșit-o Mân-
tuitorul prin spălarea cu dumnezeescul sau sânge; și în
locul tăerii împrejur iubitorul de oameni Dumnezeu ne-a
orînduit botezul, ca prin apă și prin duh să ne curățim
de acel păcat. Drept aceea tăerea a rămas numai ca o
pedeapsă a legii cei vechi, și pentru păcatul strămo-
șesc. Și spre semnul acesta cum că, pruncul ce se taie
împrejur întru fără de legi este zămislit, după cuvântul
proorocului: «că iată întru fără de legi m'am zămislit,
după cuvântul proorocului: „că iată întru fără de legi
m'am zămislit, și întru păcate m'a născut maica mea“;
că rana tăerii rămâne pe trupul lui. Iesă Mân'tuitorul
nostru Iisus Hristos era fără niciun păcat; pentru că
deși se aseamăna nouă întru toate, și fără însă de păcat;
se aseamăna oamenilor pentru că avea trup omenesc,
precum și șarpele de aramă pe care proorocul Moisi îl
făcuse în pustie, de și cu închipuirea era șarpe, dar
închipuia veninul; așa și Hristos, om era, dar nu
era părtaş păcatului omenesc, pentru că mai presus de
fire, din mumă fără ispită bărbătească s'au născut; pen-

tru aceea ca unul ce nu era născut din păcat, nu i-se cădea ca să sufere rana hotărîta pentru păcat. Însă remărginita sa milostivire ce o are asupra oamenilor, a primit ca să rădîce şi astă sarcină a păcatului de asupra noastră, după cum zice apostolul: «Nesîtiind de păcat, pentru noi păcat s'a făcut».

Acum dar vedem cîta smerenie a arătat pentru noi Mîntuitorul nostru întru a sa naştere; dar mult mai mare, întru tăerea împrejur; pentru că în naşterea sa a luat asupra şi păcatul omenesc; iar întru tăere a luat asupra sa chipul păcătoşului, şi ca un păcătos a suferit rana cea orînduită pentru păcat, şi a început chiar din scutece a pătimi pentru noi. În pruncie începe a răbda şi la patimire se deprimde, ca atunci, cînd va fi dîsăvârşit cu vîrsta, cu leşnire să rabde patimile cele mai cumplite. Începe chiar din scutece omul cel îndumnezeit. Hristos, să iasă la lucrul său, întru ostenele din tinereţe şi la lucrarea sa pînă în seara aceea întru care s'a întunecat soarele pînă la al nouălea ceas. De dimineaţă începe a semăna cu sângele său, ca spre seară să adune rodul cel frumos al rîscumpărării noastre.

Aşa dar cînd dumnezeescul prunc s'a tăiat împrejur, i s'a dat şi acel nume pe care Arhanghelul Gavriil i-au adus din cer sfintei fecioare cînd i-a zis: «Bucură-te ceea ce eşti plină de dar, pentru că Domnul este cu tine»; iar ea a răspuns: «Iată roaba Domnului, fie mie după cuvîntul tău»; şi întru acele cuvinte ale ei îndată cuvîntul lui Dumnezeu s'a făcut trup în preacuratul şi sfîntul ei pîntece; şi acest nume ce la zămislire s'a arătat de înger, cînd s'a tăiat împrejur s'a şi dat spre încredinţarea mîntuirii noastre: pentru că **Iisus**, însemnează mîntuitor, precum zice apostolul Petru: «Nu este întru nimeni altul mîntuire, pentru că nu este nici un nume sub cer dat altui om întru care se cade a ne mîntui».

Nesîtiută era puterea numelui lui **Iisus** în sfatul cel mai înainte de veci; iar după ce din cer pe pămînt s'a arătat, îndată ca nişte mir de aromate prin buna mirosire a darului celui de la vîrsarea pruncescului sânge întru tăerea împrejur lumea a umplut-o; şi acum toată

arde, mistuindu-se între Dumnezeu și oameni, între cer și pământ).

Predica e funcțiunea vitală și absolut necesară a Bisericii¹⁾. „Predica face deasemenea parte din cult“,²⁾ dar ea nu formează ca „la protestanți centrul cultului“³⁾ Predicatorul creștin trebuie să facă prin predica lui opera de desinfecție și aerisire morală în mijlocul lumii⁴⁾.

El trebuie să fie o „inimă curată“ ca să poată deschide intrării Mântuitorului inima credincioșilor, săi⁵⁾.

Sufletul propovăduitorului Sf. Evanghelii trebuie să ardă ca o lumânare de ceară curată care luminează și încălzește și miresmește, fără sgomot și mai ales, fără „fum“... e nevoie de multă, statornică și râvnitoare rugăciune⁶⁾. Astfel predica va deveni „putere“ nu numai „cuvânt“.

„Predica trebuie să fie în adevăr reflexul vieții personale a vorbitorului, oglinda sufletului lui, expresia experienței lui creștine.“

Trebuie să fie o confesiune, o sfântă și reală confesiune personală. Ceeace preotul voeste să credem și să facem noi, trebuie să creadă și să facă întâi pentru sine însuși, el. Și cum el are suflet ca noi și noi avem suflet ca el, se va comunica dela sine, pe cale dreaptă și naturală dela el la noi, tot ceeace are realitate în cugetul și inima lui. Sufletul lui va atinge sufletul nostru, ele se vor simți, se vor deschide, se vor mărturisi, se vor înțelege, se vor accepta, se vor împărtăși unul din altul, în cuvântul predicatorului în ecoul lui, în inima noastră⁷⁾.

„Predicatorul nu trebuie să fie o mașină de imprimat, ci un vestitor autentic al lui Dumnezeu“.

Predicatorul trebuie să fie deschis spre Dumnezeu dela eare în lumină și spre oamenii căror trebuie să le-o împărtășească. Predica este o funcțiune perpetuă a Bisericii. Adevărul trebuie transubstanțiat în personalitate și iată predica creștină⁸⁾.

Predicatorul să se așeze în centrul slujbei sale, nu la periferia ei; pentru a determina viața și mișcarea prediciei, cu scopul de a convinge și a mișca sufletul omenesc îndreptându-l

1) În articolul Dumineca din ziarul „Calendarul“ anul II No. 469, din 22 Septembrie 1933 de Gr. Cristescu.

2) Note despre prelegerile Păr. Prof. Gr. Cristescu — la omiletică din ziua de 17.IX.1931.

3) Ortodoxia de Sergiu Bulgakoff pag. 170.

4) Articolul Predicatorii din ziarul „Calendarul“ anul II No. 439 din 7 August 1933 de D. Buzatu.

5) Propovăduții Evangheliei de Pr. Dr. Gr. Cristescu pag. 20.

6) Fragment din articolul În slujbă sfântă, sfânt 1 de Pr. Gr. Cristescu, Raze de lumină pag. 8 anul III Nr. 1 Ian.—Febr. 1931.

7) Raze de lumină art. c. pag. 9.

8) Raze de lumină anul II Nr. 2 Martie—Aprilie 1930, articolul „Despre preot, predică și credincioși“ de Teodor M. Popescu.

9) Note după prelegerile Păr. Prof. Cristescu la „Dumineca“ din 19 Ianuarie 1932.

spre mântuirea în Iisus Hristos și având ca lozincă a conducerii sale rugăciunea smereniei absolută a Sf. Efrem. „Doamne și Stăpânul vieții mele, Duhul trândăviei, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie, iar Duhul curăteniei, al răbdării și al dragostei dăruiește-mi-l mie slugii Tale. Așa Doamne dăruiește-mi-l, ca să-mi văd greșalele mele să nu osândesc pe fratele meu ¹⁾ Predicatorul nu trebuie să facă „predică pentru predică“ ²⁾ și să rămână indiferent de rolul său misionar, neavând un scop bine delinit în viața sa pastorală, fiind fără ideal, fără entuziasm, fără zel, fără răspundere morală în fața lui Dumnezeu și a oamenilor. Să nu facă adică „lucrul slugii în nădejdea sâmbriei, nu a fiului, pentru onoarea și prosperitatea casei. ³⁾ Predica adevărată, care convertește, este aceea în care inima predicatorului arde și luminează drumul greu al vieții ⁴⁾. „Hristos trebuie predicat cu entuziasmul cu care l-au predicat apostolii în ziua cinci zecimii“ ⁵⁾ când au văzut lumina cea adevărată au luat Duhul cel ceresc și au aflat credința cea adevărată. În chipul acesta am arătat în puține cuvinte ce este predica și cum trebuie să fie predicatorul.

Predica ocupă un loc important în serviciul ortodox ⁶⁾ și predicatorul trebuind să propăvăduiască lumii adevărurile de credință așa cum a poruncit Mântuitorul, că: „Mergând învățați toate neamurile... se pune întrebarea, careși găsește deslegarea pretutindeni în manualele omiletice. Unde găsește predicatorul esența acestor adevăruri dumnezeiești, care să formeze un tezaur de inspirație, pentru totdeauna? În primul rând este Sf. Scriptură și Sf. Tradiție, care cuprind întreaga revelație dumnezească; apoi hotărârile sinoadelor ecumenice și cultul divin. Predicatorul, poate găsi ivorul predicii sale în mediul social, — pe lângă Sf. Scriptură și Sf. Tradiție, — dar și în cărțile de slujbă, al căror centru este Evanghelie. Cărțile de slujbă, cu excepția Sf. Evangheliei, a Apostolului, a Psaltirii și a Paremiilor, care sunt părți curate din Sf. Scriptură, — formează pentru predicator un izvor de inspirație, pentru a-și găsi teme de predică. Ele sunt mai mult o parafrază a Sf. Scripturi. Cărțile de slujbă nu sunt circumscrise, cum cred unii, într-o anumită epocă, ele trec peste timpuri fiind eterne și avându-și origina în Sf. Scriptură și revelația Dumnezeiască. Cărțile de slujbă ne dau modele sublime de inspirație poetică și religioasă, fiind pline de artă și duh religios, caracteristic imnologilor pe cari Sf. Biserică îi cinstește în cursul unui an liturgic.

1) Note după prelegerile Prof. Păr. Gr. Cristescu la Duminica din 23-Febr. 1932.

2) Predică și cateheză p. 57

3) Articolul „Predică și acțiune“ de D. Buzatu în ziarul «Calendarul» anul II No. 529 din 1933.

4) Extras din Predică și cateheză pag. 58.

5) Predică și cateheză pag. 85.

6) Ortodoxia S. Bulgakoff pag. 171.

Predica se înalță, se inspiră și organizează din exemplele Bisericii creștine ¹⁾ așa că în cărțile de slujbă se găsesc din abundență aceste exemple.

„Predica este mijlocul cel mai ales pentru propagarea religiunii, a adevărilor, a prescriptelor și a spiritului celui adevărat al ei, și așa dară este mijlocul cel mai însemnat al omnirii, în sensul că dacă diregătoria predicatorială creștină s'ar administra totdeauna și pretutindeni cu exactitate și în spirit adevărat, atunci niciodată nu s'ar pierde din omenire, conștiința adevăratei religiuni și spiritul genuin al moralității“. Predica prepară „pentru cult și pentru executarea lui cea demnă... „cultul sprijinește și sporește predica“ ²⁾. Ca și Sf. Scriptură, cărțile de slujbă sunt pentru predicator „nu numai material de predica, ci și forma cea mai potrivită de a instrui, sau a mișca și îndupleca pe ascultători, indiferent de vârstă sau condiție socială.

Cardinalul francez Maury se exprimă în această privință: „In cărțile sfinte afli idei atât de înalte; expresiuni atât de cutăzătoare și energice, imagini atât de bogate, alegorii atât de potrivite, un avânt atât de sublim, tipuri atât de strălucite și varii, în cât ar trebui să ți-le însușești și numai din interes și plăcere, dacă ar fi cineva atât de fericit încât să nu o facă din principiu și datorie“. ³⁾ Cardinalul Maury se exprimă astfel, având în vedere cărțile Sfintei scripturi; dar nu mai puțin se poate spune și de cărțile de slujbă alcătuite de sfinții părinți și scriitori bisericești, pe bază scripturistică și inspirație Dumnezeiască, așa că conțin un tezaur de material predicatorial și afirmația lui Maury se poate aplica și aici. Lăsând la o parte materialul catehetic ce se găsește în cărțile de slujbă, și care formează alt subiect, predicatorul poate găsi material pentru predici ascetice, dogmatice, morale, cu îndrumări în viața socială și povățuiri în cea particulară, pentru predici apologetice și chiar polemice, putându-se cu ușurință adapta la actualitate, înfrurind viața creștină, întărind cu autoritate Biserica vie, renăscând fără compromisuri sufletul omenesc ce bâjbăie în întunec și aleargă după „apa cea vie“, dar Satana îi stă în cale și-l învinge.

Il învinge fiindcă sufletul lui nu este obișnuit cu gimnastica (baia) virtuților morale, și atunci predica trebuie să fortifice cu iubire, să clădească cu nădejde, să înalțe cu credința într-o posibilitate de refacere spirituală-morală și o siguranță neîndolenică în opera de mântuire.

Câte pilde, cât material de cucerire a sufletului și a lumii

1) Note după prelegerile de Omiletică ale Păr. Prof. Gr. Cristescu din 17 Noemb. 1931.

2) Dr. V. Mitrofanovici — Liturgica pag. 424-425.

3) Din Essai sur l'éloquence de la chaire, Paris 1845 - Notă - cit. I. Teodorescu, în Indrum. Omiletice, Buc. 1923 pag. 71-72.

nu va afla predicatorul în „Sinaxarele“, din cărțile de slujbă ? Acestea sunt monumente de predici înalte, pline de sinceritate și smerenie, de suferință și iubire, de nădejde, de credință, de luptă contra păcatului și a lumii, de bărbăție și biruință, lepădare de sine, fugă de fățarnicie și de mărire deșartă, încununare cu prigoană și martiriu.

În cărțile de slujbă se găsesc adevărate perle predicatoriale și predicatorul care va simți vibrând în sufletul său, curajul și curățenia sufletească, a martirului, a sfântului, a cuviosului, ori ierarhului, din ziua când predică credincioșilor, va fi izbutit să fie el însuși un convertit, ca să poată converti și pe alții și va putea realiza pe pământ Impărăția lui Dumnezeu, făcând din credincioșii săi, buni cetățeni ai pământului și vrednici fii ai Cerului, distrugând Satanismul ce se arată victorios în lume.

ACTUL AL DOILEA *)

În cuvântarea dela deschiderea Adunării Eparhiale a Episcopiei Oradiei, rostită Duminecă în 24 Octomvrie 1943 la Beiuș, dl prof. Ioan Petrovici, ministrul Culturii Naționale și al Cultelor, a făcut unele declarații importante în legătură cu desființarea sectelor, din care reținem mai ales următoarele :

Deși aparțin unei discipline filosofice, care admite și profesează libertatea de gândire, am admis și am adus decretul pentru desființarea sectelor numai din momentul când am constatat că ele folosesc libertatea de gândire pentru a se preface în focare de descompunere a solidarității și unități naționale. Aceasta este actul întâi al acțiunii antisectare : am creat atmosfera favorabilă convertirii sectelor. Statul nu poate face mai mult. Acum urmează actul al doilea, ca membrii care au aparținut sectelor să fie cucerii sufletește, convertiți prin preoți, și astfel să fie reintegrați în comunitatea națională prin Biserica ortodoxă.

Declarațiile acestea, ministeriale, sunt pe cât de clare pe atât de judicioase. Recunoaște oricine că desființarea sectelor printr'un decret lege nu a rezolvat problema decât în parte. Rămâne încă nerezolvată

*) Din Biserica și Școala, anul LXII Nr. 44, Arad 31, X, 1943.

lumea mărturisește că Domnul Iisus este întru slava lui Dumnezeu Tatăl. Acest nume a bucurat pe oameni; dar a înfricoșat pe draci, pentru că și dracii cred și se cutremură; și de singur numele acesta tremură Iadul și se clătesc cele de desubt ale pământului. Acest prea sfânt nume Iisus cât e de iubit celui robit pentru dragostea lui! În minte Iisus, pe limbă Iisus, el crede cu inima și se mărturisește cu gura întru mântuire; ori umblând, ori șezând, ori lucrînd ceva, Iisus este înaintea ochilor... „N'am judecat, zice apostolul, a ști cineva între voi, fără numai pe Iisus“, ca cel ce se apropie de el cu Duhul și cu adevărul, îi este luminare minții, frumusețe sufletului, sănătate trupului, ajutor întru necazuri, doctorie în boale și nădejde de mîntuire. S'a scris numele cel nespus al lui Dumnezeu în legea veche pe o tăbliță de aur și aceasta se purta pe capul arhiereului celui mare; dar acum jos pe pământ se scrie chiar cu sângele său, prin tăierea împrejur se scrie nu pe aur, ci în inimile și în rugile robilor săi, precum zice:

„Vas ales îmi este mie aceasta, și să 'mi poarte numele meu întocmai ca o dulce băutură“. În veac voește să se poarte pentru că în adevăr dulce este celui ce-l gustă pre el. Prin această dulceață și sfinților pătimitori, muncile cele mai cumplite și cele mai amare atât li s'au îndulcit, în cât nici chiar de moarte nu s'au temut, ci strigă zicând:

«Cine ne va despărți de dragostea ta mîntuitoare? Nimeni, nici primejdia, nici sabia, nici moartea, nici viața, fiindcă dragostea ta pe toate le surpă. Deci cu dragoste te sărutăm pe tine, O prea dulce Nume! cădem înaintea feții tale și ne rugăm bunătății tale cei prea mari, ca să ne însemnezi și pe noi cu acest sfânt nume, ca și în veacul ce va să fie ai tăi să fim. «Bucurați-vă dar pururea în Domnul, și iarăși zic bucurați-vă; blîndețele voastre să fie știute tuturor oamenilor, Domnul aproape este, de nimic să nu vă grijiți; ci toate cererile voastre prin rugăciune cu mulțumită să fie cunoscute lui Dumnezeu».

«Așa dar astăzi cînd un an se sfârșește și altul se începe este de mare interes tuturor oamenilor, ca

printr'o rugăciune către cel prea veșnic să'și arate recunoștința, pentru că ziua începerii anului este totdeauna consfințită nădejdi și dorințelor celor tainice; icoana zilelor noastre celor trecute ni se pare ca un vis lung, iar a celor viitoare ca o țară necunoscută ce este acoperită cu un văl întunecos. Omul posomorât se chinuște de griji nouă, și cel vesel își închiuește nădejdi bune.

Toți uitând cele trecute își ațintează căutăturile asupra celor viitoare».

Fiecare ar voi să pătrundă măcar o parte a soartei sale; dar aceasta zace nevăzută întru întunerecul viitorului, precum sămânța doarme iarna ascunsă în sânul pământului. Tot omul intrând iarăși în cursul îndeletnicirilor sale cu nădejdi nehotărâte ca cu un neînțeles neastimpăr face planuri și feluri de închipuiri. Asemenea și creștinul reînoește cariera sa și se cuprinde de nădejdi și de temeri; dar cum va întâmpina el întunecosul său viitor și necunoscuta sa soartă? Așa dar chibzuindu-ne asupra tuturilor pricinilor de neodihnă, să ne întrebăm: pierdut-am oare tot? Nu. Și chiar tot de am fi pierdut, ne rămâne acela care toate le-a făcut, și nu trebuie să ne desnădăduim; și ori ce drum vom apuca, Dumnezeu ne va însoți; și dacă puterile noastre se vor sfârși, Dumnezeu va veni în ajutorul nostru și ne va mântui, «și nimic din ceea ce se va întâmpla în curgerea anului care astăzi se începe să nu împrăștie credința noastră în sfântul cuvânt al Fiului lui Dumnezeu».

Viitorul nu ne va spăimînta, căci mâna ta Doamne cea prea puternică ne va umbri, și nici o nenorocire cît de grozavă nu ne va aduce la desnădejde, fiind încredințați că nu ne vei părăsi. Noi toți suntem hotărîți a începe cu acest an nou o viață nouă și întru toate creștinească și potrivită cu voința ta.

Fie dar Doamne, ca astăzi, după obiceiul străbunilor noștri, urările de fericire ce vom face unii altora, pentru rugăciunile Marelui tău Ierarh Vasilie Arhiepiscopul Kesariei Kapadokiei, a căruia și pomenirea o săvârșim, fie Doamne ca toate să însoțească în acest an și în alții pe noi și pe tot creștinul, AMIN.

Mesajul de pace al Domnului Iisus

de Preotul Gh. E. Gheorghiu

Principesa-Elena—Ialomița

Ideile religioase sunt adevăruri infailibile ca și axiomele geometriei; adevăruri cu caracter etern și universal, care au un conținut dinamic, capabil de transformări sociale; sunt unda curată, isvorâtă dela picioarele crucei, care se revarsă asupra omenirii turburate de veacuri de valurile vieții. Între aceste idei avem și ideea de pace, plantată temeinic pe pământ de crinul cerului, Domnul Iisus Hristos. Pacea aduce echilibru și progres. Este expresia forței spirituale, cum reiese în mod psihologic din lapidarul Mesaj: «Pace las vouă, pacea mea dau vouă, nu daruri cum dă lumea vă dau eu». Ioan XIV, 27. Dar spre a nu fi turburată pacea, trebuie fecundată de ideea de dreptate. În jurul acestei idei de dreptate—care formează măduva păcii—trebuesc centrifugate gândurile și acțiunile oamenilor. Atunci dreptatea cu aspectele ei dinamice poate fi aplicată cu folos în relațiunile dintre oameni și popoare, fiind regină a tuturor virtuților. (Haec enim una virtus omnium est domina et regina virtutum). Cicero, De officiis c. III, c. 6. Dacă unii obiectează că instinctul rășboinic este adânc în psiho-fizica noastră structură sau că prin rășboaie se asigură și se accelerează progresul economic, tehnic și chiar cel pur științific și cultural, noi credem că rășboiul poate fi justificat mai mult, când se urmărește așezarea unei păci durabile. Deci pace sinceră, adevărată și durabilă bazată pe dragoste adevărată de Dumnezeu, de sine și de aproapele. Să dorim pacea și armonia sufletească, căci pacea nu e lipsa de rășboiu, ci o virtute care se naște din tăria sufletului. (Pax non est privatio bello, sed virtus quae ex fortitudine animae oritur) Spinoza. Tot către pacifism s'a îndreptat și marele areopag «Liga Națiunilor»—care a fost o concretizare a efortărilor de echilibru tihnit între națiuni, precum și «Alianța mondială de înfrățire a popoare-

lor prin Biserică». Biserica impune fiilor ei, cuvintele: Mântuitorului: «Porunca nouă vă dau, să vă iubiți unii pe alții, precum v'am iubit eu. După aceasta vor cunoaște oamenii că sunteți următorii mei, dacă veți avea dragoste între voi». Pacea care izvorăște din dragoste deplină, este unica pace desăvârșită. Pacea aceasta a adus-o lumii Domnul Hristos. La nașterea Lui corurile îngerilor cântau: «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pre pământ pace, între oameni bunăvoire». Fiecare creștin trebuie să dorească în suflet pacea și adevărul, să lupte pentru a o dobândi, să fie în agonie, pentru a întrebuința un termen al spaniolului Miguel de Unamuno, „agonie” în sens de luptă, de conflict cu tine însuși. Să nu ne lăsăm prinși în mreaja carantinelor, ci să primim cu dragoste Mesajul de pace al Domnului Iisus, în aceste zile sfinte în care a răsărit Lumina Lumii, Noul Adam.

Sfintele cărți de slujbă ca izvor al predicii.

de Preotul Gh. Gr. Georgescu

Instrucțiunea prin cuvânt adică predica, formează după exemplul vieții, cel mai bun remediu și regim de vindecare a bolilor spirituale ¹⁾. „Predica este cel mai potrivit mijloc de irigație și de fertilizare a pustiei spirituale contemporane” ²⁾.

Predica trebuie să cucerească să înalțe și să susțină cetatea de lut prin lumina ce o aruncă peste oameni. Preotul — predicator — trebuie să se lepede de sine, de lucrurile lumii și să slujească Stăpânului, să vorbească simplu și să-și trăiască predica. „Mântuitorul a vorbit simplu și firesc. Tuturor fără deosebire, pe înțeles. Deaceia arta lui, care, în realitate, era anularea oricărei arte, cucerește, fără efort, atâtea suflete, dealungul veacurilor. Mântuitorul a dat omului putința să-și formeze concepții adevărate despre viață și lume. El și-a trăit predica. Și dovada supremă, e că a murit pentru adevărurile cuprinse în ea.. Preotul a fost ales de Mântuitorul să susțină, susținut de El, zidurile clătinătoare ale cetății de lut. „Și să fie” lumină, care

1). Extras din Sf. I. Hrisostom — Tratat despre preoție.

2) Predică și Cateheză de preot Dr. Gr. Cristescu pag. 99.

de răsunătoare victorii, făcute de acești eroi, și trecute în istorie ca glorioase pagini de eroism legendar.

Timpul va face, ca lumea întreagă, la un moment dat, să înțeleagă sensul moral al supremului lor sacrificiu în misiunea-le istorică de salvagardare a umanității de infecția imbecilizării și abruptizării comunismului venal.

Onoare lor și celor ce, alături de ei, luptă și mor pentru aceeaș sfântă și comună cauză.

Trecutul nostru eroic, în lumina prezentului sbuciumat, capătă valoare de indiscutabilă apărare națională, prin primenirea forțelor noastre morale combative în slujba neamului, preocupați astăzi de una și aceeaș sacră datorie: **P a t r i a**.

Către el, deci, în clipele de restriște prin care suntem sortiți a trece să ne îndreptăm privirile sufletului și cu credința neclintită în Dumnezeu strămoșilor, ¹⁾ *să înfruntăm uniți încercările ce vor mai veni și să ne continuăm lupta pentru dreptatea noastră și munca pentru drepturile noastre, fără nici o șovăire*, repetând cu Poetul năzuințelor noastre :

„Nebiruit e omul, ce luptă cu credință,
El știe că în lume, zadarnic nimic nu-i,
Că dincolo de trudă și jerfa clipei lui,
In taină vremea țese, la sfânta biruință“.

1) Proclamația D-lui Mareșal I. Antonescu din 6 Sept. a. c.

CALEIDOSCOP CULTURAL

de ION DINU

Printr'o dendingă vrută și urmărită, par'că, de a dovedi cu tot dinadinsul că muzele nu-și lasă neastâmpărul nici în cele mai teribile încăerări de oameni, vitrinele librărilor își decorează, an de an, tot mai fecund și mai fastuos, câmpurile chenarelor demonstrând că vechiul adagiu, «*inter arma silent musae*», a fost numai un capricios și pasager dicton valabil doar pentru vremile antice. Tunul, avionul, brandul și tancul au îmbrâncit în domeniile insondabile a'e istoriei și această zicală, odată cu atâtea alte adevăruri, recunoscute universale și veșnice. Fenomenul nu-i specific țării noastre, ci-i general. La noi, mai mult ca aiurea, el apare cu atât mai sublim, cu cât raportul aportului militar și eroic, adus pe fronturile de luptă, cu posibilitățile noastre materiale și tehnice, ne certifică eforturi legendare, demne de toată lauda și mai presus de toată cinstea.

Iată unele tipărituri de ultimă clipă:

EMANUEL COPĂCIANU: «*Vieața lui Iisus*».

Carte de 390 pagini, cuprinzând 45 capitole, de extensiune variabilă: începând cu «*Iisus, fiul lui Dumnezeu*» și epuizându-se cu «*Înălțarea*»...

Asupra Mântuitorului, cum spune, și autorul, s'a scris mult și, mai ales, variat — fie sub flamura simpatiei, a scepticismului, a adversității ori a fanteziei, etc.

«Unii au făcut operă de știință, studiindu-l pe Iisus, ca pe un oarecare capitol de medicină... alții au căutat să prezinte un om, care a voit să devină Dumnezeu... și alții — cei mai pușini — au văzut în El, Dumnezeu devenit om, pentru mântuirea oamenilor»...

În vremile actuale, când omul pare mai mult ca ori-când lup, pentru om, și când divinele precepte evanghelice apar neputincioase în fața urei vijelioase și streine de flința umană însăși; când frământările nebune ale neamurilor accentuează, pe fiecare zi, indiferentismul religios și materialismul cel mai anticreștin, trăirea Sfintei Evanghelii se impune ca o necesitate imediată și absolută, pentru pacea care trebuie să... „izbucnească“ cât de curând și pentru siguranța de mâine a mântuirii neamului omenesc...

Cartea lui Emanuel Copăcianu este, prin ea însăși, vieața, ritmic și evanghelic trăită, a Fiului Omului, întrupat pentru creierea unei soarte sigure, mântuitoare, omului... Prin minu-

natele ei pagini, în care evanghelicul se împletește cu poeticul și cu frumosul, *viața creștină*, cu Idealurile ei sfinte, eterne, trăite și înțelese în duhul adevărului cu revărsările harului ceresc, *apare idealul cel mai firesc al omenirii*.

„Nu am avut intenția să fac o operă de știință, recunoaște, cu modestie, autorul; prin aceasta, ar fi câștigat cel mult Academia, iar credincioșilor li s'ar fi servit o hrană spirituală prea puțin comestibilă. Ori, Iisus și realitatea Sa nu se găsesc în Academii, ci în Evanghelie și în Biserică, în tradiție și în sufletele creștinilor”...

Cartea nu trebuie să lipsească din casa niciunui preot al lui Christos! Ea este un adevărat vade-mecum pastoral. Mai toate capitolele ei pot fi reținute subiecte de predică. Prin valoarea fondului lor și prin limba curentă și colorată, în care se îmbracă, ele plac și atrag, interesează și captivează. Nu știu cine-i Emanuel Copăcianu; — dar, este un om luminat, un creștin iluminat, un scriitor îrdemănat și un literat talentat. El prezintă creștinismului românesc un Iisus evanghelic, în forma cea mai atrăgătoare. Un Iisus, pe care — cum zice autorul — l'au văzut ochii minții și sufletelor creștinilor din toate veacurile...

Editura Tip. Modernă-București. Preț 500 lei.

LIVIU STAN: „Ontologia Juris”.

Profesorul de Drept Canonic dela Academia Teologică din Sibiu dă literaturii teologice a șasea sa operă scrisă, în răstimpul de după 1939, când a debutat cu minunatul studiu canonic-istoric, „Mirenii în Biserică”, asupra căruia ne-am oprit, la vreme, în revista noastră. Părintele Liviu Stan, cu care am făcut doctoratul, în 1936, (eu grupul exegetic-istoric, el grupul sistematic-practic) este unul dintre cei mai distinși titrați ai Facultății de Teologie din Cernăuți și unul dintre cei mai fecunzi scriitori-teologi ai întregului Ardeal. În opera-l de valorificare științifică și morală, Academia Teologică din Sibiu a recrutat, între meritucșii el dascăli, alături de rectorul Dumitru Stăniloae, de neîntrecutul Grigore T. Marcu și de ceilalți mănuiitori de condeie teologice și pe Liviu Stan, care, astfel, a fost încadrat profesor de Dreptul Bisericesc. Alegerea a fost mai mult decât fericită, căci noul universitar a adus cu sine, în Academia Teologică dela Sibiu, o sânguință neîntrecută, adevărată măsură a capacității sale, un devotament integral pentru cauza Bisericii, un talent verificat și o împetuoasă dispoziție pentru studiu.

Noua carte a lui Liviu Stan aduce, pe lângă frăgezimea ei literară, și mari și prețioase adevăruri. Pentru mulți, ea este o adevărată descoperire. Noi nu știm încă să prețuim

comoara de adevăruri și frumuseți, pe care ni-o oferă cu varlată bogăție biblioteca Dreptului Canonic...

„Ontologia Juris”, care-și deschide prima pagină cu motto-ul: „Ubi multae leges, multa abundat iniquitas”, ridică voalul discret al acestei fecunde și pitorești biblioteci...

În primele două capitole, „Despre Drept” și „Ideia de Drept”, se definește Dreptul și se precizează raportul dintre Dreptul lucrativ (jus militans, zice autorul) și ideia însăși de Drept. Fiecare *jus militans* corespunde unei concepții de viață și aceasta, la rândul ei, unei serii întregi de idei, între care și Ideia de drept... Ca consecință, Dreptul stăpânește și dirijează viața; o apără ori o nimicește; o salvează ori o garantează... El este alb, roșu, negru, verde, burghez, capitalist ori comunist, după cum variază concepția de viață și convingerea oamenilor despre el.

Ca obiect al Teologiei, Dreptul este raportat la suprema realitate ontologică, la supremul scop al vieții—și constituie, astfel, obiectul prim și propriu al studiului „Dreptul Bisericesc”...

Emeritul specialist a putut scăpa, totuși — („erare humanum est” — și unele inadvertențe... Și, arume; când, tinzând să stabilească o deosebire de concepții între filosofi și teologi, cu privire la noțiunea de Drept, dă frâu condeiului să prindă în litere de tiparniță frazele: „Numai ei (filosofii și teologii) își pun cu toată seriozitatea întrebarea: Ce este dreptul? Juriștii, am putea zice (sic!) că se întreabă numai: ce-și poate aduce dreptul? Cât este de rentabil? Și este cel puțin bizar să constați că tocmai profesioniștii dreptului au cea mai puțin clară idee despre drept, și că ei sunt cei mai nedrepti cu dreptul, atât în sens moral cât și în sens juridic”...!?!)

„Cine a citit și cunoaște Istoria Generală a Dreptului, Teoria Generală a Dreptului, cum și Filosofia Dreptului, își dă, desigur, bine seama că Dreptul își datorește toată dezvoltarea și toată înalta lui literatură exclusiv juriștilor!... Nu-i nevoie să cităm nemuritoarele nume antice de juriști, nici epocalele lor opere, pe care nu le-a neglijat nici dreptul Bisericesc, și nici pe marii juriști europeni și români, dominând culmile cele mai înalte ale gândirii mondiale, europene și române!

— În materie, Intră Liviu Stan — propriu zis — cu „Jus militans” care cuprinde cap. VII-XII și se extinde între paginile 13-39. El apare sub un dublu aspect: pozitiv, ca drept la ceva sau a-ți apăra ceva; negativ, ca obligație de a face ori nu face ceva. Ca drept subiectiv, el e condiționat de existența conștiinței individuale, de libertatea eului uman, de egalitatea morală a tuturor oamenilor.

Urmează considerațiuni asupra dreptului obiectiv, etimo-

partea cea mai grea și mai importantă: convertirea, atragerea și readucerea sectanților în staulul Bisericii, prin mijloace misionare și de pastorație evanghelică.

Nu este om, — și desigur nici preot — care să nu recunoască pe față, că rolul acesta aparține în întregime clerului. Statul nu are nici rolul, nici dreptul să impună cuiva o credință religioasă. Când și-a asumat acest rol, a provocat războaie religioase, ca în Apus, sau antireligioase ca în Rusia bolșevică. Statul are menirea să formeze climatul favorabil credinței religioase care asigură mai mult și mai bine idealurile lui naționale, culturale și morale. Statul nostru — trebuie să o recunoaștem, — a format și întreține acest climat. Rămâne mai departe clerului Bisericii ortodoxe misiunea de-a umplea această atmosferă prin duhul credinței și a convingerilor ortodoxe. Luptăm și reușim în acțiunea aceasta, e meritul nostru. Nu reușim, nu mai avem dreptul să acuzăm pe nimeni, nici să ne mai scuzăm cu ceva.

Problema sectară apasă, astăzi, numai pe umerii clerului și nu în abstract, ci în concret, pe umerii fiecărui preot din fiecare parohie. Acum se impune din nou pastorația individuală și alergarea după fiecare oaie rătăcită, oriunde s'ar afla, pentru a o determina să se întoarcă în turma părăsită.

Forța dragostei pentru unitatea Bisericii și a Neamului este cheia prin care se descurie și se atrag inimile. Forța aceasta se cere utilizată acum mai mult decât totdeauna. Statul a dat decretul, autoritatea de conducere a Bisericii a organizat colportajul și a investit în broșuri foi și reviste de propagandă multe milioane de lei. Toate sunt inoperante, dacă lipsește preotul cu suflet de apostol, preotul cu zel pastoral și misionar. O spunem aceasta cu toată franchețea, și credem că orice îndreptățiri sau obiecțiuni, în privința aceasta, sunt de prisos.

D-l ministru Petrovici și a mai exprimat dorința ca actul al doilea să nu fie prea lung, sau urmat de alte acte lungi, ca în tragediile lui Shakespeare. Do-

rința aceasta, pe care o nutrim și noi, e bună și duce la roade binecuvântate, dacă e însoțită de simțul răspunderii pentru unitatea și mântuirea sufletească a poporului nostru,

Un efort comun și încontinuu, susținut de un simț de răspundere viu și unanim, ar putea face adevărate minuni. În schimb, unde unul muncește și zece critică, ironizează, lenevesc sau se ocupă de treburi cu rentabilitate mai egoistă decât altruistă, acolo acțiunea nu numai că nu dă rezultatul dorit, dar frontul e compromis și în sectoarele unde lupta se dă cu tot devotamentul.

La primejdii comune se cer strădanii comune și fără încetare, până la biruința finală.

Câte valori și câte energii duhovnicești nu rămân în noi neutilizate și nerodite... Acum e vremea să le trezim și să le folosim pe toate.

Toți, din tot sufletul, din toată virtutea și din toată nim a...

Revista «Tomis», urează colaboratorilor, abonaților și cititorilor săi, cu ocazia praznicului Nașterii Domnului, SĂRBĂTORI FERICITE; iar anul nou 1944, să fie un an de bucurie, pentru scumpa Românie, care deapururi va strejui cu genul și pepturile de oțel a fiilor ei, pacea și fericirea popoarelor.

Trecutul eroic în lumina prezentului sbuciumat

Pr. Ec. Mihail Buric

Se zice că un popor trăiește prin trecutul său.

Trecutul neamului nostru este și rămâne un trecut de freamăt, de lacrimi și sânge, un trecut de muncă, luptă și credință în destinul său istoric și puterea sa creatoare în ordinea morală și științifică: *un trecut eroic de apoteozare a virtuților milenare, ce stau la temelia încheșării*, ca și a întregirii și consolidării noastre naționale: *«Vitejia Dacă, sobrietatea Romană și Credința Creștină»*.

Această trinitate de nebiriunțe foarte morale în viața socială a poporului nostru, astăzi ca și în trecut, strălucește pe frontispiciul năzuințelor și idealelor noastre de viitor și pentru care, preocupați de aceeași grije: Patria, cu forțe unite, cu cerbicie înfruntăm moartea în răsăritul roșu, al teroarei, asasinatului și cruntelor fără de legi.

Trecutul, ca depozit sacru și inviolabil, ne stă la îndemână, cu întreg arsenalul său de învățăminte, experiențe și virtuți strămoșești, *în lupta de apărare națională a prezentului mult sbuciumat*.

Readus pe primul plan al realităților sociale, constituie în prezent rezervorul de primenire al forțelor noastre spirituale-morale în lupta salvagărdării naționale.

În voința de conservare și promovare a ființei Neamului nostru, în trecutul neamului, ne găsim puterea de rezistență și orientare.

Dovadă concludentă o constituie războiul actual al reîntregirii frantarilor, războiul pentru libertate și cămin, proprietate și Cruce, pe care-l poartă fiii Neamului, înarmați cu vitejia și sobrietatea strămoșilor pe deoparte, iar cu credința în neîntârziata biruință a

Slintei Cruci și a destinului Neamului nostru, pe de altă parte.

Virtuțile înaintașilor noștri, valorificate și evidențiate în eroii de ieri, de azi și de totdeauna ai Neamului Românesc, constituie indiscutabil, cea mai elocventă dovadă a viabilității și trăirii trecutului nostru eroic în inimi, mintea și sângele acestui popor, gata virtualmente, ori când de neprecupețit spirit de sacrificiu pentru drepturile și dreptatea sa istorică, conștințite, în decurs de veacuri, dar mai ales actualmente, cu lacuri de sânge eroic.

În fața lumii întregi, prieteni sau dușmani, desrobitorii hotarelor dela răsărit, apărându-ne existența națională și asigurându-ne cu baioneta la armă, securitatea, între hotarele scumpei noastre Patrii, depun în acelaș timp și cel mai riguros examen de capacitate și vitalitate națională, inspirați și dinamizați de virtuțile și faptele de glorie ale trecutului nostru eroic.

Eroii dela Odessa, Sevastopol, Stalingrad, etc., sunt sfinții trudei noastre pentru un viitor mai bun, mai limpede, într'o nouă ordine Europeană, tocmai pentru că pe temelia adevărului absolut și destin de aur, stând ca valori intrinsece ale trecutului eroic, au știut cu abnegație să se împărtășească din acelaș potir al sacrificiului total, pentru Patrie și Lege: *Trecutul virtuos, eroic și glorios al Nației în plină ascensiune moral-națională astăzi*, prin eroism și solidaritate în baea botezului de sânge din răsărit,

Prin lupta lor nezăgăzuită, eroică și sfântă, asigurându-ne liniștea, siguranța și dreptatea noastră istorică, bravii noștri ostași sunt și apărătorii culturii și civilizației Europene, deopotrivă amenințate de dezastul bolșevismului, sângeros cotropitor și uzurpător feroce.

Iată ce nu trebuie să se uite.

Istoria, a cărei memorie, nu uită, pe deasupra veacurilor își va spune cuvântul.

Și dacă totuși se vor uita nume, nu se vor uita însă strălucitele fapte de arme, de luptă și jertfă,

logia comparată a dreptului și definițiile lui, cu incursiuni în lumea scriitorilor și filosofilor antici, a juriștilor antici, a părinților și scriitorilor bisericești și a juriștilor și filosofilor moderni. Se stăruie, apoi, în partea ultimă, asupra cunoscutelelor teorii: a dreptului natural, utilitaristă, a forței, istorică, pozitivistă - sociologică, marxistă.

Ordinea morală și ordinea juridică — Raportul binelui și al dreptului cu adevărul — Dreptul și Religia — Concluzii și încheiere, sunt ultime capitole,

Dacă, în general, pentru inițiații în științele juridice, adevărurile, frumos și corect expuse de Liviu Stan, nu constituie vreo noutate, pentru lumea teologică, pentru preoți și, mai ales pentru studențimea teologică, formează un vademecum canonic, absolut necesar și extrem de folosit. Nețacate până azi, la noi, sunt teoriile precursorilor și exponenților bolșevici, privite prin prisma Evangheliei și raportate la creștinism. Nota dominantă a acestor teorii este forța, care, deși streină de drept, îl primează,

Cartea a apărut recent în editura mitropoliei siblene, are 204 pagini și se vinde cu 300 lei.

Cronica Internă

„Bărăganul cu oamenii, locurile și problemele lui“

Din inițiativa D-lui Primar al orașului Călarăși Ialomița, a avut loc în sala „Dalles“, din București, o serie de conferințe încadrate în ciclul „Bărăganul cu oamenii, locurile și problemele lui“. Incepând de Marți 2 Noembrie 1943 și până Marți 7 Decembrie 1943, inclusiv, s'au ținut 6 conferințe, de către fil ai Ialomiței. Tratăndu-se subiectele următoare: „Plugarul de pe Bărăgan“, de d-l prof. N. Cornățeanu fost ministru ;

„Psihologia omului de pe Bărăgan“, de d-l V. V. Stănciu avocat ;

„Agricultura pe Bărăgan“, de d-l M. Berceanu, fost ministru ;

„Bărăganul în literatură“, de d-l prof. V. V. Haneș ;

„Un oraș al Bărăganului: Călarăși“, de d-l Eugen Clătic ;

„Formulele de viitor pentru valorificarea Bărăganului“, de d-l Aurelian Benteiu, fost ministru.

* * *

Misiune sectară desființată

Misiune baptistă americană din România a fost desființată de drept cu toate consecințele legale ale acestei desființării.

Imobilul din București str. Berzei 29, se dă în folosință gratuită Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale, conform legii Nr. 431 / 1943.

Desființări definitive de asociații religioase sectante.

Conform dispozițiilor art. 3, 4 și 21 din legea Nr. 431 din 1943, toate asociațiile religioase sec ante, fără excepție ; adventiștii de ziua 7-a, baptiștii, creștinii după Evanghelie și alte organizațiuni religioase sectante autorizate până la 30 Dec. 1942 prin legea Nr. 927, sau interzise, sunt și rămân de drept destiințate.

Cronica externă

Mesagiul papal. În ziua de 1 Septembrie a. c. papa Pius XII a mai adresat un apel, conducătorilor de state și popoare, în interesul întregii lumi. „În toate națiunile se observă o creștere a adversității împotriva brutalității metodelor unui războiu totalitar, care depășește orice limită cinstită a oricărei norme de drept divin și uman”.

Suveranul Pontif s'adresat apoi către toți cei cărora le stă'n putință să ia inițiativa înțelegerilor în vederea păcii, ce nu trebuie nici tulburată și nici întunecată prin acte care aprind ura și întrețin rezistența.

Ei trebuie să dea tuturor popoarelor speranța unei păci demne, trebuind s'apare concordanța între principii și hotărâri, precum și între afirmarea unei păci juste și între fapte.

Papa a binecuvântat apoi pe toți cei cari vor lucra pentru pace, cari vor coopera să se treacă peste actualul punct mort dintre războiu și pace, pentru toți cei cari mențin popoarele lor libere de constrângerea părerilor preconceptuate și pentru toți cei cari ascultă strî.

gătele poporului, care, după atâtea doliiuri și rulse, nu cere decât pace, pâine și muncă.

Papa, a încheiat urând ca cei puternici și conducătorii popoarelor, luminate de Dumnezeu și inspirați de moderațiunea și înțelepciunea lor, să dea noroadelor nădejdea că anul ce se scurge nu se va termina subsemnul masacrelor și al distrugerilor, ci va însemna dimpotrivă, începutul unei vieți nouă de împăcare frățască, înțelegere și reclădire.

* * *

Reorganizarea bisericii în U.R. S. S. După cum s'anonță, din sursă oficială sovietică, Stalin a avut, în prezența lui Molotov, o întrevedere cu „reprezentanții bisericii ortodoxe” sub conducerea mitropolitului Sergheie, în cursul căreia s'ar fi discutat convocarea unui sinod în vederea alegerii „unui patriarh al Uniunii Sovietelor” și „problemei reorganizării bisericii din U.R.S.S.

Cercurile politice din Berlin afirmă că este știut cum Stalin a pastrat preoți „de fațadă” pentru scopuri de propagandă, pe cari îi prezintă, din când în când, opiniei publice.

Dar nici prin aceasta și nici prin ultimile sale evoluții religioase nu va reuși el să facă a fi uitate omorârea în masă a preoților și călugărilor, precum și lupta recrutaătoare pe care a dus-o împotriva religiei.

Ca și pretinsa dizolvare a Internaționalei Comuniste, și această reășeptată bunăvoință, față de Biserică, a guvernului sovietic nu urmărește altceva decât s'arunce praf în ochii opiniei publice mondiale.

* * *

Convorbirea între Stalin și mitropolitul Sergheie. Cu privire la această convorbire; ce a provocat o mare senzație la Londra, corespondentul Tat din Elveția da un comentariu detaliat.

Această convorbire nu-i la Londra ca o schimbare principală a relațiilor dintre Biserică și Stat în Uniunea Sovietelor ci se vede o continuare a tendinței statului comunist de a aduce Biserica Ortodoxă în relațiuni tot mai strânse cu Statul.

Mitropolitul Serghie, în vârstă de 76 ani, fost arhiepiscop al Finlandei și apoi mitropolit la Nijni-Novgorod, a înțeles să se pună bine încă din 1927, când a preluat conducerea superloară a Bisericii, cu statul comunist.

În 1918 s'au confiscat toate averile bisericesti așa că Biserica, care suferă în urma intervenției Statului, s'a dezbinat. De altfel, și prin faptul că mitropolitul Serghie a preluat cea mai înaltă funcțiune, s'a produs o nouă dezbinare a unei grupări bisericesti. Noul mitropolit însă a pactizat cu statul comunist așa că s'a putut menține. În 1930 a dat chiar guvernului o declarație de loialitate a Bisericii, introducând în serviciul divin și rugăciuni pentru guvern.

În consecință, mitropolitul Serghie a desmințit, față de Papă și de arhiepiscopul de Canterbury, orice persecuție bisericască din partea statului comunist. Relațiunile dintre Biserica și Stat au fost, sub părintel-Serghie, dela început condiționate de Stat. Propaganda sovietică contra Bisericii și religiei este privită ca întrea ruptă acum în acest războiu.

* * *

Cetatea Vaticanului. Știrile sosite din Uniunea Sovietelor, după care s'ar fi acceptat redeschiderea bisericilor și întrunirea Sf. Sinod, sunt primite la Vatican cu mare scepticism. După cum se află aici nu se privește, în această acțiune, o bunăvoință cinstită ci numai o propagandă, neputând fi deloc vorba de acordarea adevăratei libertăți a religiei.

* * *

Egipt. Într-o informație dată de postul de radio Cairo, în seara de 30 August a. c. s'a anunțat că, printr-o nouă lege decretată, se interzice, în Egipt, activitatea misiunilor creștine.

Subiectele conferințelor generale preoțești

Se vor ține în luna Mai 1944 la data indicată ulterior

Teoretice

- 1) Tradiția de conservare a spiritului ortodox și slujbele liturgice la poporul român.
- 2) Psaltirea și Triodul ca izvoare de predică și de catehizare ;
- 3) Preotul și necesitatea educației religioas-morale în școala primară.
- 4) Necesitatea rugăciunii personale a preotului încadrată în cultul liturgic.
- 5) Suferința ca mijloc de mântuire.

Practice

- 1) Efectele prezenței preotului în toate acțiunile de activitate: Naționale, culturale, sociale și gospodărești în vreme de pace și de război.
- 2) Evlavia creștină și cultivarea ei, prin cântările în comun și răspunsurile liturgice ;
- 3) Mijloacele de influență a preotului pentru determinarea satului model ;
- 4) Descrierea odoarelor și cărților vechi din biserică dinainte de 1860.

Pentru conferințele generale ale cântăreților

- 1) Necesitatea corurilor bisericești ;
- 2) Sezătorile religioase și cântărețul ;
- 3) Este nevoie de a avea cântăreț cu cât mai multă carte ?

Fiecare preot și cântăreț este obligat a-și alege câte un subiect teoretic și altul practic din cele menționate și le va trata în scris. La data de 1 Mai fiecare preot și cântăreț va trimite tratatele scrise și semnate la protoerie unde se va forma o comisiune de cenzură și clasificare a lucrărilor spre a se putea referi în ziua conferinței.

Cărți și Reviste

„*Mănăstirea Săraca*” (prezentare iconografică); de Profesor Atanasie Popa, prezintă acest vechiu monument de artă religioasă din cuprinsul Sf. Episcopiei de Timișoara, ca singurul din aceste locuri, din punct de vedere istoric și artistic dar mai mult iconografic, pentru a face cunoscut pelerinilor, comorile de artă ale acestui așezământ religios.

„*Revista Teologică*”, organ pentru știința și viața Bisericească, anul XXXIII Sept.-Oct. Nr. 9-10, Sibiu, apare lunar sub patronajul I. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului. Bogat conținut de studii apologetice semnat de: Diacon Dr. Grigore T. Marcu; Preot Dr. Ilarion V. Felea; Dr. Spiridon Căndea; Prof. I. Bunea, Diac. Nic. Mladuș. a. Note și informațiuni de R. T. Gr. T. M. Gh. Șoima, Nic. Mladuș și T. Bodogae. Revistă de mare prestigiu teologic pentru biserica Ardeleană.

„*Misionarul*”, Revistă iunară anul XIV apare cu binecuvântarea I. P. S. Arhiepiscop Lt. Efrem, sub conducerea secției culturale a Consiliului Eparhial Chișinău, Iulie — Septembrie 1943, Nr. 79; cu un bogat conținut misionar, semnat de Pr. Șt. Bădescu, Econ. Petre Saviu, Preot S. C. Roșca, Pr. Paul Mihail, Pr. A. S., Pr. V. Trofim, Diac V. Ușoiu, Prof. I. Belodanu, Econ. C. M. Grumăzescu. Cronică internă și externă. cărți, reviste și clișee. vrednici lucrători în câmpul misionar — pastoral al Bisericii creștine.

„*La Romania Sull'orlo Dell'abisso*”, 21-23 Gennaio 1941, București, 1942. Sommario: I) Considerazioni generali. II. Rapporti del Generale con la Guardia; II Calpo Di Stato Del 3-6 Settembre 1940;

Parte II. II Governo Nazionale Legionario,

Acolo, departe, față în față cu inamicul, se bat cu dârzenie, copiii, frații, părinții noștri. Să nu le slăbim rezistența făcând să circule minciunile lansate de inamic.

Circulară către toți preoții Eparhiei

Muzica ridică sufletul creștinului ca și predica, bine spusă, până în cele mai înalte sfere ale Cerului, îl apropie pe omde Dumnezeu și-l unește în rugăciune cu El. Zicem că ne place când se cântă în biserică după cerințele bunului simț, spre deosebire de muzica aceea care nefiind bine executată, nu are acel „ce” care să-ți miște inima, să-ți înduplece voința și să te hotărască la fapte înalte.

În toate bisericile auzim cântându-se și în unele și predicaându-se, șitotuși lumea iubește pe unele mai mult decât pe altele?

Auzim poporul de multe ori spunând că se duce la cutare sau cutare biserică, fiindcă acolo este un cor bun sau se predica bine. Faptul este foarte adevărat și nimeni nu-l poate tăgădui.

Un cor religios bun, la o biserică este de cea mai mare importanță ca și un predicator bun. Necesitatea unui cor la fiecare biserică parohială, fie de sat fie de oraș, este imperios cerută, de pietatea creștinilor cari în rugăciune și în cântare, la bucurie ca și la întristare, la moarte ca și la viață, înalță în unison, imne de slavă și de laudă către Dumnezeu având ca ideal suprem, unirea cu Iisus Hristos.

Pentru aceasta sfătuim pe Cucernicii Preoți să depună toată râvna stăruitoare, împreună cu cântăreții bisericesti sau în înțelegere cu domnii învățători ori alți intelectuali cunoscători de muzică și cu tragere de inimă pentru slujba lui Hristos, ca să înjghebeze cor religios la fiecare biserică, pentrucă, numai așa se poate reda exact ideea religioasă și sentimentul profund de pietate creștină.

Ce impresie rea, urâtă și scandalizatoare produce o melodie târăgănată, trecerea bruscă la o altă melodie galopată, nasală, văzând că cel care cântă bate tactul cu piciorul cu mâinile sau cu capul, suflând în lumânări sau alergând dela o strană la alta, făcând din gât ciudate nodături de voce, toate acestea în loc să miște, să producă emoții și senzații acustice, să înduplece voia și să hotărască pe creștin la recreare spiri-

tuală, mai de grabă, îl predispu la scandalizare și-l îmbolnăvesc de plictiseală. Strigările necuviincioase la strană răcnirea la cântare și ținuta nepotrivită a multor cântăreți bisericești, nu numai că nu sunt plăcute, dar sunt chiar oprite de canonul 75 al celui de al VI-lea sinod economic.

Iată de ce, cucernicii preoți prin înființare de coruri vor crea în biserici o atmosferă de adevărată recreare spirituală, lăsând defectele pe seama diletanților, cari sunt destui, dar ridicând prestigiul și autoritatea bisericii mai presus de judecată cea răutăcioasă a lumii și a streinilor de neam și de biserică, voi avea bucuria că ne-am împlinit cu desăvârșire misiunea căci muzica — „după cum zice filozoful Platone — mlădiază sufletele, farmecă auzul, potolește patimile, după cum lira lui David potolea nebunia lui Saul; iar după un dascăl al bisericii, prin cântare se înduioșează inima și se face o feerică legătură între cer și pământ adică între oameni cu îngerii, cum zice Sf. Ignatie“:

Cucernicii preoți sunt rugați a depune îndeaproape tot zeul de a sădi în inima credincioșilor din parohii dragostea de cântările bisericești, formând neapărat coruri bisericești. În felul acesta se cultivă simțul muzical și enoriașii vor iubi mai mul biserica și învățăturile ei, pe cari le vor traduce în fapte caritabile și de dragoste strămoșească pentru credință, neam și Patrie apropiindu-se tot odată și tineretul de Biserică.

Cu arhiereshi binecuvântări.

EPISCOP-LOCOTENENT,

† EUGENIU

Consilier Referent,
Preotul Gh. Georgescu

T O M I S

Revista Episcopiei de Constanța

apare

Cu binecuvântarea Prea Sfințitului Episcop
Locotenent **Eugeniu Laiu Suceveanu**
sub conducerea Secției Culturale

Redactor responsabil: *Preotul Ec. Gh. Gr. Georgescu - Ionică*
Consilier Referent al Secției Culturale

Comitetul de redacție { Pr. Anastase Popescu Cons. Ref. secția economică
Pr. V. Andreescu Constanța
Pr. M. Buric Constanța
Pr. C. Pâslaru Constanța

SUMARUL :

- 1) Cuvânt de urare pentru Sfințele Sărbători ale Nașterii Domnului și Anul Nou *de P. S. Eugeniu Episcop de Constanța*
 - 2) Cuvânt la Nașterea Domnului *de Sf. Ioan Hrisostom—in românește de Pr. Dr. D. Fecioru, București*
de Al. Jascarov-Moldovanu București
 - 3) Ieslea *de Pr. Ec. Mihail Buric Constanța*
 - 4) Hristos se naște, măriți-L *de Pr. Gh. Georgescu Călărași*
 - 5) Imnele Crăciunului și predicatorul *de Ioan Dinu, avocat Adamclisi*
 - 6) Depunerea lui Petru și Ion *de Pr. Gh. E. Gheorghiu Com. Principesa Elena Ialomița*
 - 7) Cuvânt pentru ziua anului nou, Ianuarie 1-iu, asupra tăierii împrejur *de Pr. Gh. Georgescu Călărași*
 - 8) Mesajul de pace al Domnului Iisus *de Pr. M. Buric, C-ța de Ion Dinu, avocat Adamclisi*
 - 9) Sfințele cărți de slujbă ca izvor al predicii *de Pr. Gh. Georgescu Călărași*
 - 10) Actul al doilea *de Pr. M. Buric, C-ța de Ion Dinu, avocat Adamclisi*
 - 11) Trecutul eroic în lumina prezentului sbuciumat *Gh. Gr.*
 - 12) Caleidoscop Cultural *de Icon. Corneliu Grumăzescu, profesor - Bârlad*
- Cronica internă
Cronica externă
...ele conferințelor generale preo-
...ale cântăreților
...iste — Circulări
Gh. G.

SFANTA EPISCOPIE — CONSTANȚA

C. Sale
Domnului

Către
Facultatea de Teologie
(Biblioteca)

Parohia _____

Comuna _____

Județul _____

Buc.